

ความคิดความเชื่อทางศาสนาของชนชาติพันธุ์จ้วง

นางสาว ช่อเพชร สังขะวร

รหัสนักศึกษา 05540536

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 109 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2557

หัวข้อบทความวิจัย ความคิดความเชื่อทางศาสนาของชนชาติพันธุ์จ้วง

ผู้จัดทำ นางสาว ช่อแพร สังขะวร

รหัสนักศึกษา 05540536

ที่ปรึกษา อาจารย์พิพัฒน์ สุยะ

ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงแนวความคิดความเชื่อทางศาสนาของชนชาติพันธุ์จ้วง ศึกษาที่มาและอิทธิพลของความคิดความเชื่อที่มีต่อการนับถือศาสนาของชนชาติพันธุ์จ้วง และศึกษาความสำคัญของระบบความคิดความเชื่อที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของชนชาติพันธุ์จ้วง จากการศึกษาพบว่า ชาวจ้วงเป็นชนชาติพันธุ์เก่าแก่ที่อาศัยอยู่ในเขตตะวันตกเฉียงใต้ของจีน เป็นชนชาติที่มีประชากรมากที่สุดในกลุ่มชนชาติกลุ่มน้อย ชาวจ้วงนับถือเทพหลายองค์ และไม่ได้นับถือศาสนาหรือเทพเดียวกันอย่างเป็นทางการ ชาวจ้วงถือว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีวิญญาณ มีการนับถือธรรมชาติบรรพบุรุษ และภาพสัญลักษณ์ ส่วนการนับถือผีบรรพบุรุษของชาวจ้วง เชื่อว่าคนตายไปแล้วแต่วิญญาณยังไม่ตาย ความสำคัญของระบบความคิดความเชื่อเหล่านี้ มี ผลต่อการดำเนินชีวิตของชนชาติพันธุ์จ้วงทั้ง ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ชาวจ้วงเริ่มรู้จักการใช้เครื่องมือในการล่าสัตว์และทำการเกษตร ด้านศิลปวัฒนธรรม มีการร้องเพลงในการหาคู่รักในเทศกาลสำคัญ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าชาวจ้วงมีวิถีชีวิตที่ดำเนินควบคู่ไปพร้อมกับความเชื่อและมีความเชื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชาวจ้วงเป็นชนชาติพันธุ์เก่าแก่ที่อาศัยอยู่ในเขตตะวันตกเฉียงใต้ของจีน มีประชากรทั้งหมดราว 15,489,630 คน เป็นชนชาติที่มีประชากรมากที่สุดในกลุ่มชนชาติกลุ่มน้อย 55 ชนชาติของจีน ชาวจ้วงมีสัดส่วนเป็น 20 % ของประชากรทั้งหมดของชนชาติกลุ่มน้อยในประเทศจีน ชาวจ้วงส่วนมากอาศัยอยู่กันเป็นกลุ่มในแคว้นเขตปกครองตนเองมณฑลกว่างซีมีประชากร 14,359 ล้านคน คิดเป็น 90 % ของจำนวนประชากรทั้งหมดของชาวจ้วงในประเทศจีน ภาคตะวันออกของมณฑลยูนานมีชาวจ้วงอาศัยอยู่ประมาณ 1 ล้านคน ภาคตะวันตกของมณฑลกว่างตุงมีชาวจ้วงเกือบแสนคนในแถบที่อยู่ใกล้กวางสีของมณฑลกุ้ยโจว หูหนานและในมณฑลอื่นๆตลอดจนเมืองและแคว้นปกครองตนเองอื่นๆ ยังมีชาวจ้วงอาศัยอยู่เกือบแสนคนและมีส่วนน้อยกระจายอยู่ในบริเวณต่างๆของมณฑลกว่างตุง หูหนาน กุ้ยโจว และเสฉวน

ชาวจ้วงมีประวัติความเป็นมาที่แตกต่างกัน บ้างก็ว่าชาวจ้วงเป็นชนชาติที่มาจากภายนอกโดยนำเอาประวัติศาสตร์ของตระกูลที่บันทึกไว้ของบางครอบครัวมาเป็นหลักฐาน เพราะบรรพบุรุษของครอบครัวเหล่านี้อพยพมาจากมณฑลชานตุงถึงกวางสี แต่หลักฐานประเภทนี้เป็นเพียงแค่คำบอกเล่าไม่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์พิสูจน์แน่ชัด จึงมีความน่าเชื่อถือน้อย ส่วนนักวิชาการบางคนสันนิษฐานว่าชาวจ้วงมาจากแถบมณฑลเกียงซู มณฑลเจ้อเจียง เป็นคนตุงเอาในสมัยโบราณพยานหลักฐานที่อ้างคือ คนจ้วงในสมัยโบราณมีการโกนผม การสักตัว มีการถอนฟัน การวางศพที่หน้าผาเป็นต้น ส่วนโบราณวัตถุที่ขุดค้นพบในเขตจ้วงมีขวานหิน มีเครื่องปั้นดินเผาที่ทำเป็นลายต่างๆเป็นต้น ซึ่งประเพณีและโบราณวัตถุต่างๆเหล่านี้มีลักษณะพิเศษทางวัฒนธรรมที่เหมือนกันกับคนตุงเอาในสมัยโบราณที่อยู่ในแถบมณฑลเกียงซูและมณฑลเจ้อเจียง ความเห็นนี้ถูกคัดค้านมากเช่นกัน

ชาวจ้วงนับถือเทพหลายองค์ และไม่ได้นับถือศาสนาหรือเทพเดียวกันอย่างเป็นเอกภาพ ชาวจ้วงถือว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีวิญญาณ มีการนับถือธรรมชาติบรรพบุรุษ และภาพสัญลักษณ์ ส่วนการนับถือผีบรรพบุรุษของชาวจ้วงเชื่อว่าคนมีวิญญาณ คนตายไปแล้วแต่วิญญาณยังไม่ตาย เมื่อมีคนตายแล้วถ้ามีพ่อหมอมาสวดให้วิญญาณพ้นทุกข์ วิญญาณก็จะผ่านสะพาน ไน้อไปยังเมืองผีที่อยู่ดีกินดีและเป็นผีบรรพบุรุษที่คุ้มครอง

ลูกหลาน แต่ถ้าหากไม่มีพ่อหมอมาสวดหรือตายนอกบ้าน วิญญาณจะผ่านสะพานในชื่อหรือไปปรโลกไม่ได้ ก็จะกลายเป็นผีเร่ร่อนทำร้ายลูกหลานของตนแทนส่วนลัทธิช็อก เป็นลัทธิที่เกิดขึ้นจากจารีตของชาวจ้วงเอง และมีระเบียบของบังคับที่ค่อนข้างมั่นคง แต่ไม่มีองค์กรหรือศาลเจ้าที่เป็นเอกภาพ และการประกอบพิธีต่างๆผู้ที่เข้ารับนับถือช็อกต้องผ่านการไหว้ครูและรับศีล ท่องคัมภีร์ช็อก หัดรำและศิลปะกายกรรมครึ่งปีขึ้นไป เมื่อสำเร็จก็จะเป็นช็อกอย่างเป็นทางการ

เมื่อพิจารณาถึงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความเป็นมาค่อนข้างแตกต่างกันและไม่สามารถพิสูจน์หลักฐานได้แน่ชัดว่าถิ่นกำเนิดของชาวจ้วงมาจากแหล่งใด อีกทั้งยังได้รับทั้งวัฒนธรรม ประเพณีความคิด ความเชื่อและศาสนาตั้งแต่โบราณ จึงทำให้ชาวจ้วงไม่มีศาสนาและองค์กรจัดตั้งที่เป็นเอกภาพ จะอยู่ในสถานะกึ่งศาสนาบุพกาลที่สำคัญคือ ความเชื่อถือเทพหลายองค์ การนับถือบรรพบุรุษและลัทธิช็อก (ลัทธิที่ดัดแปลงโดยชาวจ้วง)

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาทำให้ทราบที่มาของต้นกำเนิดทางความคิดและความเชื่อทางศาสนาของชนชาติพันธุ์จ้วง ผู้ศึกษาเห็นว่ามีความน่าสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาเรื่องนี้ เพื่อให้เห็นถึงที่มาและความสำคัญของศาสนาและความเชื่อที่สะท้อนให้เห็นภายในสังคมของชาวจ้วงที่สืบเนื่องมาจวบจนปัจจุบัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.ศึกษาถึงแนวความคิดความเชื่อทางศาสนาของชนชาติพันธุ์จ้วง
- 2.ศึกษาที่มาและอิทธิพลของความคิดความเชื่อที่มีต่อการนับถือศาสนาของชนชาติพันธุ์จ้วง
- 3.ศึกษาความสำคัญของระบบความคิดความเชื่อที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของชนชาติพันธุ์จ้วง

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาที่มาและความสำคัญของความคิดความเชื่อทางศาสนาของชนชาติพันธุ์จ้วงในเขตตะวันตกเฉียงใต้ของจีน

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

- 1.ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับความคิดความเชื่อทางศาสนาของชาวจ้วง
- 2.ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดความเชื่อทางศาสนาของชาวจ้วงจากเอกสารภาษาไทย ภาษาจีน รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 3.วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิดความเชื่อทางศาสนาของชาวจ้วงทั้งในอดีตและปัจจุบัน
- 4.เรียบเรียงผลการศึกษาในรูปแบบของบทความวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดความเชื่อทางศาสนาของชาวจ้วง
- 2.ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับที่มาและอิทธิพลที่มีต่อการนับถือศาสนาของชนชาติพันธุ์จ้วง
- 3.ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดความเชื่อในอดีตที่ส่งผลกระทบต่อความคิดความเชื่อทางศาสนาของชาวจ้วงในปัจจุบัน

1.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลี่ ฟู เจินและคณะ (2539) เขียนหนังสือเรื่อง “ชาวจ้วง” กล่าวถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาวจ้วงในประเทศจีน เริ่มตั้งแต่การกระจายตัวของชาวจ้วงตามมณฑลต่างๆมากกว่า 84 มณฑลในประเทศจีนและมีการตั้งถิ่นฐานอยู่ที่สำคัญตามเขตปกครองตนเอง 4 เขต คือ หนานหนิง ปายสื่อ โห่ฉือ หลิวโจว มีการกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชาวจ้วงที่เริ่มเข้ามาในดินแดนจีน ซึ่งมีข้อสันนิษฐานที่แตกต่างกันออกไป โดยสันนิษฐานผ่านหลักฐานทางประวัติศาสตร์ด้าน โบราณวัตถุและโบราณสถานที่สำคัญหลักฐานทางประวัติศาสตร์ด้าน โบราณวัตถุได้แก่ขวานหินและเครื่องปั้นดินเผาต่างๆของคนตู่เอาในสมัยโบราณ กระทั่งมีคำจับ ขวดและขวานของคนซีเอา หนังสือประวัติศาสตร์ของชาวฮั่นมีการบันทึกเรื่องราวทาง

ประวัติศาสตร์ของชนชาติสมัยโบราณที่อยู่ในประเทศจีน ส่วนหลักฐานทางประวัติศาสตร์ด้าน โบราณสถาน ได้แก่ ถ้ำหลงเทียน อำเภอหลิวเจียงซึ่งเป็นอำเภอที่ชาวจ้วงอาศัยอยู่

สุมิตร ปิติพัฒน์และเสมอชัย พูลสุวรรณ (2543)เขียนหนังสือเรื่อง “ไทและจ้วงในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน บทวิเคราะห์จากข้อมูลภาคสนาม ” กล่าวถึงชาวจ้วงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไท ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในมณฑลกว๋างสีและทางด้านตะวันตกของมณฑลยูนนาน และยังมีส่วนน้อยที่กระจายอยู่ในมณฑลอื่นๆอีกพอสมควร ในปัจจุบันชาวจ้วงมีจำนวนพลเมืองรวมกันมากกว่า 15 ล้านคน ถือเป็นประชากรชนกลุ่มน้อยที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประชากรจีน ชื่อจ้วงใช้เรียกกลุ่มคนไทบางส่วนที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของจีน เนื่องจากการสะดวกในการรวบรวมกลุ่มคนที่พูดภาษาตระกูลไท ภาษาถิ่นของชาวจ้วงมีความหลากหลายแตกต่างกันมาก โดยทั่วไปแบ่งเป็นสองกลุ่มหลักคือ ภาษาจ้วงเหนือ พุคกันในพื้นที่ส่วนใหญ่ของมณฑลกว๋างสีและบางส่วนในมณฑลยูนนาน ส่วนภาษาจ้วงใต้ พบทางตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลกว๋างสีและทางใต้ของมณฑลยูนนาน ภาษาจ้วงเหนือส่วนใหญ่เป็นสาขาของภาษาไทกลุ่มเหนือ ส่วนภาษาจ้วงใต้ส่วนใหญ่เป็นสาขาของภาษาไทกลุ่มกลาง

ศรีศักร วัลลิโภคมและปรานี วงษ์เทศ (2536) เขียนหนังสือเรื่อง “จ้วง : พี่น้องเผ่าไทยเก่าแก่ที่สุด” กล่าวถึง ชาวจ้วงที่มีประมาณ 13 ล้านคนนั้นคือพี่น้องชนชาติไทยที่ใหญ่ที่สุดในบรรดาชนชาติไทยทั้งหลาย ที่อยู่นอกดินแดนประเทศไทย การอยู่รวมกันเป็นจำนวนถึง 13 ล้านคนนั้นย่อมสะท้อนให้เห็นการอาศัยอยู่ในมณฑลนี้มาช้านานอย่างสืบเนื่อง จึงมีผู้คนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งจำนวนที่เพิ่มขึ้นนี้มิใช่เป็นการอพยพเข้ามาจากภายนอกแต่เป็นคนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่กันมาอย่างช้านาน อีกทั้งยังมีหลักฐานความเก่าแก่ของอารยธรรมไทยที่มีอายุมากกว่า 2000 ปี ซึ่งชาวจ้วงยังสามารถสืบทอดและรักษาอยู่ได้ นั่นคือ การเป็นเจ้าของกลองมโหรีกและการให้ความสำคัญต่อกลองมโหรีกในการประกอบพิธีกรรม จึงสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติไทยเราเองด้วย เพราะฉะนั้นจึงเป็นข้อสรุปได้อย่างชัดเจนว่าความเก่าแก่ของวัฒนธรรมไทยถือเป็นส่วนหนึ่งของอารยธรรมเก่าแก่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อนที่มีการรับอารยธรรมจีนและอินเดีย

ปราณี กุลละวณิชย์ (2531) เขียนหนังสือเรื่อง “จ้วง : ชาติไทในสาธารณรัฐประชาชนจีน ” กล่าวถึงชาติจ้วงที่เป็นชนชาติส่วนน้อยชนชาติหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ใต้สุดของประเทศจีนมาตั้งแต่โบราณ ในจำนวน 56 ชาติของประเทศจีน จ้วงเป็นชนเผ่าที่มีประชากรมากเป็นที่สองรองจากชนชาติฮั่น ชาวจ้วงมีภาษาของตนมาตั้งแต่สมัยโบราณ ภาษาจ้วงจัดอยู่ในภาษาจ้วงไต ภาษาจ้วงแบ่งออกเป็น 12 ภาษา ถิ่นย่อย แต่ถ้าแบ่งตามภาคใหญ่ๆแล้วแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ จ้วงเหนือกับจ้วงใต้

เชื่อกันว่าชาวจ้วงเป็นชนเผ่าดั้งเดิมในเขตดินแดนทางตอนใต้ของจีน ทั้งนี้จากการที่ชาวจ้วงเรียกตนเองว่า “กนโท” หมายถึงคนท้องถิ่น และเรียกชาวฮั่นที่เข้ามาว่า “กนแจ็ก” หรือ “กนโก๋น” หมายถึงคนแปลกหน้าหรือแขกหรือข้าราชการ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีหลักฐานที่ได้จากการค้นพบทางโบราณคดีที่เป็นไปในแนวเดียวกัน คือมีการค้นพบซากหิน “คนหลิวเจียง” ปรากฏว่ากระดูกแก้มคางและดั้งจมูกของคนโบราณเหล่านี้มีรูปร่างลักษณะคล้ายกับชาวจ้วงในปัจจุบันมาก เนื่องจากไม่มีเอกสารหรือศิลาจารึกชิ้นใดบ่งบอกว่าในเขตดังกล่าวมีการโยกย้าย จึงมีเหตุผลพอที่จะอนุมานได้ว่า “คนหลิวเจียง” เป็นบรรพบุรุษหรืออย่างน้อยเป็นส่วนหนึ่งของชาวจ้วง อีกข้อสันนิษฐานหนึ่งเชื่อกันว่าชาวจ้วงคงสืบมาจากเผ่าเย่สมัยโบราณซึ่งอาศัยอยู่ทางตอนใต้ของจีน หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ประกอบความเห็นนี้คือ ในด้านชีวิตความเป็นอยู่ ชาวจ้วงส่วนใหญ่ในปัจจุบันนี้ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีแต่เดิมอยู่ คือ มีการรักษาประเพณีการสักตัวของเผ่าเย่โบราณไว้ด้วยในบางท้องที่ เผ่าเย่โบราณนิยมใช้กลองทองแดง ซึ่งปัจจุบันนี้ได้ค้นพบกลองทองแดงโบราณอยู่ในเขตชาวจ้วงในมณฑลกว๋างสีเกือบร้อยกว่าใบ อีกทั้งเผ่าเย่โบราณยังมีพิธีเสี่ยงทายหรือที่เรียกว่า “จีปู” สมัยหลังๆนี้ในเขตชาวจ้วงก็ยังมีพิธีเสี่ยงทายแบบนี้อยู่ ทางด้านภาษานั้น ภาษาจ้วงยังคงรักษาลักษณะของภาษาเผ่าเย่โบราณอยู่ จะเห็นได้จากที่อยู่อาศัยของเผ่าเย่ในปัจจุบันยังคงมีชื่อสถานที่หลายแห่งที่ยังคงมีคำภาษาเผ่าเย่โบราณปรากฏอยู่ จึงกล่าวได้ว่าชนชาติจ้วงมีประวัติอันยาวนานและมีวัฒนธรรมอันล้ำเลิศประจำชาติชนชาติหนึ่ง

หลิง ชู่ว ตง (2540) เขียนหนังสือเรื่อง “ศาสนาและความเชื่อของชาวจ้วง ” กล่าวถึงการกำเนิดและความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาของชาวจ้วงว่าชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสมัยก่อนได้อาศัยธรรมชาติที่กว้างใหญ่ เมื่อพวกเขาได้พบกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มีความลึกลับ ความน่ากลัว ทำให้พวกเขาคิดว่าธรรมชาติ

เป็นพลังอำนาจที่สูงสุดในการกำหนดสิ่งต่างๆ ไม่สามารถที่จะกระทำผิดต่ออำนาจพิเศษของธรรมชาติได้ ดังนั้นคนจึงต้องใช้พิธีกรรมแบบต่างๆ ในการบนบานขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองจากการกระทำดังกล่าว ทำให้เกิดเป็นศาสนาขึ้น

ความเชื่อทางศาสนาของชาวจ้วงเกิดขึ้นในสมัยโบราณของบรรพบุรุษชาวจ้วง เนื่องจากวิวัฒนาการทางสังคมที่มีมากกว่า 2000 ปี นับมาจนถึงปัจจุบันก็ยังคงมีการนับถืออยู่ ทั้งยังมีการกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ส่วนมากจะเป็นการกราบไหว้ธรรมชาติ ผีและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การกราบไหว้ทั้งสามอย่างนี้อยู่บนพื้นฐานทางความคิดที่ว่าสรรพสิ่งมีวิญญาณ ความเชื่อดังกล่าวเป็นความเชื่อที่นับถือกันมาตั้งแต่ดั้งเดิม ต่อมาความเชื่อของชาวจ้วงได้รับอิทธิพลจากศาสนาอื่น โดยเฉพาะศาสนาเต๋าของจีน ซึ่งชาวจ้วงนำมาปรับให้สอดคล้องกลมกลืนกับความเชื่อดั้งเดิม จนกลายเป็นความเชื่อทางศาสนาของชาวจ้วงในปัจจุบัน

2. ประวัติและความเป็นมา

2.1 ประวัติและความเป็นมาของชาวจ้วง

ชาวจ้วงเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศจีนที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดส่วนมากอาศัยอยู่กันเป็นกลุ่มในแคว้นปกครองตนเองมณฑลกว่างสี ภาคตะวันออกของมณฑลยูนนาน และมีส่วนน้อยที่กระจายตัวอยู่ในบริเวณต่างๆ ของมณฑลกว่างตุง หู -หนาน กุ้ยโจว และเสฉวน ชาวจ้วงเรียกชื่อชนกลุ่มของตัวเองว่า “ปู้จ้วง” และยังมีคำเรียกชื่อตัวเองอีกมากมายเช่น ปู้หนง ปู้ถู่ ปู้ย่าง ปู้ปาน ปู้เยว่ ปู้นำ หนงอาน ปู้เพียน ภูหล่าว เกาหลาน ปู้มาน ปู้ต้าย ปู้หมิ่น ปู้หลง ปู้ตง เป็นต้น ซึ่งสาเหตุที่ชาวจ้วงมีชื่อเรียกที่หลากหลาย เนื่องจากอาณาเขตที่อยู่อาศัยของชาวจ้วงนั้นมีความกว้างขวาง มีภูเขาจำนวนมาก การคมนาคมไม่สะดวกการติดต่อสื่อสารมีไม่มาก จึงทำให้มีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพของถิ่นที่อยู่อาศัย อีกทั้งชาวจ้วงไม่ได้ตั้งรัฐที่เป็นเอกภาพในประวัติศาสตร์ เดิมทีไม่มีอักษรเป็นของตนเอง แต่บรรพบุรุษของชาวจ้วงในเขตแดนทั้งใหญ่และเล็กต่างมีภาษาท้องถิ่นของตัวเอง จึงมีชื่อเรียกของตัวเองและชื่อที่คนอื่นเรียกอย่างมากมาย ในหนังสือประวัติศาสตร์และเอกสารที่เขียนขึ้นในทุกยุคทุกสมัยที่เกี่ยวข้องกับชนชาติจ้วงนั้น ส่วนมากเขียนโดยชาวฮั่น สำเนียงภาษาฮั่นและภาษาจ้วงมีความแตกต่างกันมาก จะแปลภาษาจ้วงเป็นภาษาฮั่นให้ถูกต้องนั้นยากมาก ทำให้หนังสือประวัติศาสตร์ทุกยุคทุกสมัยของจีนมีการบันทึกชื่อของคนจ้วงแตกต่างกันในเขตแคว้นที่ไม่เหมือนกันและในยุคที่ต่างกันอีกด้วย

โดยหลังจากการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนได้รวมเรียกชื่อชนเผ่านี้ว่า “ถง” ต่อมาในปี ค.ศ. 1965 ตามข้อเสนอของโจวเอินหลาย รัฐบาลจีนจึงได้เปลี่ยนชื่อเรียกชนกลุ่มนี้เป็น “จ้วง” ในปี ค.ศ. 1965 ชนกลุ่มน้อยเผ่าจ้วงมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 16,178,811 คนที่พูดภาษาจ้วงจะถูกจัดให้อยู่ในตระกูลภาษาจีน-ทิเบตสาขาภาษาจ้วง-ตังและสาขาภาษาจ้วง -ไตในสมัยช่วงได้มีการใช้ภาษาเขียนที่เป็นอักษรจีนแบบเหลี่ยม แต่ไม่เป็นที่แพร่หลายมากนักส่วนมากใช้สำหรับจดชื่อสถานที่เขียนเพลงกลอนและบันทึกเรื่องราวในปี ค.ศ. 1955 รัฐบาลจีนได้พัฒนาระบบการเขียนตัวอักษรภาษาจ้วงโดยใช้อักษรละตินและมีการใช้กันอย่างแพร่หลายมาจนปัจจุบัน

ชาวจ้วงมีวิวัฒนาการมาจากชนร้อยเผ่าที่ชื่อปายเยว่ ซึ่งคำเรียก “เย” หรือ “ปายเย” ในภาคใต้สมัยโบราณของจีนนี้เป็นการเรียกชื่อรวมๆของกลุ่มคนจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในอาณาจักรประเทศราชและรัฐที่มีหัวหน้าเป็นชาวพื้นเมือง มีหมู่บ้านของพวกเขาพื้นเมืองและสหพันธ์ของกลุ่มหมู่บ้านชาวพื้นเมือง เป็นต้น โดยหมายถึงคนเยจำนวนมากในภาคใต้ ส่วนคนเยที่ได้บันทึกไว้ในประวัติศาสตร์มี หยูเย่ ตุงเอาเย่หยางเย่ หนนานเย่ ชิเอาเย่ โล่เย่ ซานเย่ กานเย่และแต่นเย่ เป็นต้น ชิเอาเย่และโล่เย่เป็นกลุ่มชนสองกลุ่มในปายเย่ที่หนังสือประวัติศาสตร์บางเล่มเรียกรวมกันเป็นเอาโล่เย่ สมัยก่อนชาวชิเอาเย่และชาวโล่เย่ถูกเปลี่ยนชื่อเป็นอู่หนั้น สันนิษฐานว่าเกิดจากการออกเสียงของคำ เนื่องจากชาวฮั่นพูดภาษาท้องถิ่นที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย จึงทำให้การแปลแตกต่างกันไปด้วย การเรียกบรรพบุรุษของชาวจ้วงคำว่า โล่และล็ก ในภาษาจ้วงออกเสียงและมีความหมายใกล้เคียงกัน จึงสันนิษฐานได้ว่าคนโล่เป็นชื่อเรียกที่คนอื่นเรียกบรรพบุรุษของคนจ้วงตามสถานที่อาศัยอยู่ในสมัยโบราณ ชาวจ้วงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มชนชื่อซีหว่า ลั่วเยว่ (ในสมัยโจวกลุ่มชนชื่อเหลียว หลี่ เหนียวู่ ในสมัยฮั่นถึงและกลุ่มชนชื่อถง ถู่ ในสมัยช่งก่อนที่ราชวงศ์ฉินจะมีอำนาจเข้าปกครองหลังหนานมีกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งอาศัยอยู่ที่หลังหนานอยู่ก่อนแล้ว (ปัจจุบันคือมณฑลกว่างตงและกว่างซี) ชนสองกลุ่มนี้เป็นชนกลุ่มย่อยในกลุ่มชนร้อยเผ่าคือซีหว่าและลั่วเยว่

221 ปีก่อนคริสตกาลหลังจากที่จีนชิงฮ่องเต้รวบรวมดินแดนหกประเทศ แล้วก็ได้ส่งกองกำลังห้ากองเข้าประชิดหลังหนานเพื่อทำศึกกับชาวซีหว่าจนได้รับชัยชนะจากนั้นก็ได้อพยพเอาหลังหนานเข้ามาอยู่ในอาณาเขตของตนเองแล้วก่อตั้งเป็นเมืองกุ้ยหลินและหนานหย่าที่ขึ้นตรงต่ออำนาจของราชสำนักส่วนกลาง นอกจากนี้ยังส่งคนงานเข้าสู่กว่างซีเพื่อก่อสร้างคลองเชื่อมระหว่างแม่น้ำเซียง กับแม่น้ำหลี่ และแม่น้ำแยงซี เชื่อมกับแม่น้ำจู จากนั้นอพยพประชาชนชาวฮั่นระลอกใหญ่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกับชาวหว่าและชาวลั่วเยว่ชนกลุ่มนี้จึงได้มีความสัมพันธ์กันด้วยการแต่งงานและวิวัฒนาการมาเป็นชาวจ้วงในปัจจุบัน

ในประเทศจีนชนชาติที่มีภาษาใกล้เคียงกับภาษาจ้วงจะอาศัยอยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกับคนจ้วงและมีความสัมพันธ์ในอดีตมายาวนาน ในปี พ.ศ. 2533 ชนชาติปู้อี้มีประชากร 2,545,059 คน ชนชาติไทมี 1,025,128 คน ชนชาติซู่มี 2,514,014 คนชนชาติยิวหล่ามี 159,328 คนชนชาติจ๋วยมี 345,993 คน ชนชาติเหมานานมี 71,968 คนและชนชาติหลี่มี 1,110,900 คน ในชนชาติเหล่านี้ภาษาจ้วงเหนือกับภาษาปู้อี้

ส่วนมากมีความเหมือนกัน และภาษาจ้วงได้กับภาษาไทยมีความใกล้เคียงกันมาก นักวิจัยจึงสรุปว่าคนซีเอา และคนโล่เียนสมัยโบราณเป็นบรรพบุรุษร่วมกันของชนชาติเหล่านี้

นับตั้งแต่สมัยฮั่นจนถึงต้นสมัยถังเกิดสายตระกูลขึ้นในชุมชนชาวจ้วงหลายแห่งเช่นที่เมืองพานหยิว มีแซ่หลิว เกา ที่หอผู้มีแซ่เสียน ที่ซินโจวมีแซ่หนิง บันทึกสมัยนั้นเรียกแซ่เหล่านี้ว่าแซ่ของชนปายเยวใน สมัยถังทางการแบ่งหลังหนานเป็นสองส่วนคือฝั่งตะวันตกกับฝั่งตะวันออกก่อตั้งเป็นห้าจังหวัดในแต่ละ จังหวัดแบ่งเป็นห้าอำเภอในจำนวนนี้อำเภอกุ้ย ขง หรง คือบริเวณที่บรรพบุรุษชาวจ้วงตั้งถิ่นฐานอยู่ใน สมัยช่งหยวน หมิงและชิงราชสำนักเข้มงวดกับการปกครองเมืองหลังหนาน โดยกำหนดให้เมืองหลังหนาน เป็นเมืองประเทศราชของจีนชาวจ้วงถูกกดขี่รังแกเยี่ยงทาสจนเกิดการลุกขึ้นต่อต้านบ่อยครั้งแต่ไม่เคยได้รับ ชัยชนะเลยสักครั้งซ้ำร้ายยังถูกรับประมาทจากทางการอย่างหนักหน่วงจนกระทั่งในยุคที่ฝรั่งเศสและญี่ปุ่น รุกรานจีนชาวจ้วงได้ต่อต้านผู้รุกรานเพื่อปกป้องชุมชนของตนเองนับเป็นคุณูปการแก่ประเทศจีนอย่างใหญ่ หลวง

หลังจากการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนชุมชนชาวจ้วงเกิดการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่คือ รัฐบาลให้อำนาจในการปกครองตนเองแก่ชนกลุ่มน้อยชุมชนชาวจ้วงจึงได้รับการก่อตั้งให้เป็นเขตปกครอง ตนเองหลายแห่งได้แก่ปี ค .ศ.1952 ได้ก่อตั้งเขตปกครองตนเองชาวจ้วงขึ้นที่เมืองกุ้ยซิมณฑลกว่างซีรวม อาณาเขตถึง 41 อำเภอปี ค.ศ.1958 ได้ก่อตั้งเขตปกครองตนเองชาวจ้วงชาวเหมียวขึ้นที่เมืองเหวินชานมณฑล ยูนนานปี ค.ศ.1962 ได้ก่อตั้งอำเภอปกครองตนเองชาวจ้วงชาวเหย้าขึ้นที่อำเภอเหลียนชานมณฑลกว่างตง ภายใต้ความร่วมมืออันดีของชาวจ้วงและการสนับสนุนของรัฐบาลกิจการด้านการเกษตรกรรมและ อุตสาหกรรมการผลิต ในชุมชนชาวจ้วงพัฒนาก้าวหน้าไปมาก นอกจากนี้กิจการด้านการศึกษาสาธารณสุข การคมนาคมและการสื่อสารก็ได้รับการเอาใจใส่และยกระดับขึ้นนำความอยู่ดีกินดีและสภาพชีวิตที่ดีขึ้นมา สู่ชุมชน ชาวจ้วงมีการทำการค้าทั้งกับในและต่างประเทศทำให้เศรษฐกิจของชุมชน ชาวจ้วงมีความ เจริญก้าวหน้าและขยายวงกว้างอย่างไม่หยุดยั้ง (<http://metchs.blogspot.com/2011/11/55.html?m=1>)

ชนเผ่าจ้วงกับชนเผ่าไท ล้วนมีบรรพบุรุษที่มาจากเชื้อสายเดียวกันซึ่งจะเห็นได้จากหลักฐาน ทางด้านภาษาและวัฒนธรรมอันคล้ายคลึงกันดูในแง่ภูมิศาสตร์ ภาษาจ้วงกับภาษาไทยล้วนอยู่ในตระกูล ภาษาจีน-ทิเบตสาขาภาษาจ้วง -ไตซุง โดยทั่วไปแล้วภาษาที่อยู่ในตระกูลจีน-ทิเบตล้วนเป็นภาษาที่มีเสียง

วรรณยุกต์มีพยัญชนะที่ค่อนข้างง่ายส่วนสระค่อนข้างจะสับสนคำนามที่เป็นนามธรรมจะมีบทบาทมาก ในทางไวยากรณ์ส่วนมากโครงสร้างทางประโยคจะมีประธานกริยาและกรรมทั้งนี้เคยมีนักภาษาศาสตร์ได้นำเอาภาษาไตภาษาไทยและภาษาจ้วงมาเปรียบเทียบกันและได้นำเอาศัพท์ที่ใช้บ่อยๆ ทั้งหมดสองพันคำมาทำการวิจัยเปรียบเทียบปรากฏว่าในภาษาทั้งสามมีคำศัพท์ 500 คำที่เหมือนกันแต่ภาษาไตกับภาษาไทยมีคำศัพท์ที่เหมือนกันถึง 1500 คำและในจำนวนศัพท์ 500 คำที่มีคำเหมือนกันทั้งในสามภาษาส่วนมากเป็นคำพยางค์เดียวแสดงให้เห็นได้ว่าภาษาทั้งสามนี้คงจะมาจากภาษาที่มีรากฐานเดียวกันเดิมทีในทั้งสามภาษานี้จะไม่มีคำว่าหิมะ น้ำแข็งใช้ในชีวิตประจำวัน จึงเป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอื่นหรือเป็นคำที่มีขึ้นใช้ในภายหลังแต่จะมีคำว่า เรือ นา กล้วย หล้า ข้าว เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบรรพบุรุษของคนไตในสิบสองปีนาคคนไทยในประเทศไทยและคนเผ่าจ้วงในมณฑลกว๋างสีมได้เป็นชนชาติที่มีถิ่นกำเนิดในทางเหนือที่มีอากาศหนาวจัดที่เต็มไปด้วยน้ำแข็งและหิมะแต่เป็นชนชาติที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ทางใต้ที่มีอากาศอบอุ่นและอยู่ใกล้แถบบริเวณแม่น้ำและมีความเจริญทางด้านเกษตรกรรมมาช้านานแล้ว จากการเปรียบเทียบของคำศัพท์เหล่านี้เราจะสังเกตเห็นได้ว่าภาษาจ้วงได้รับอิทธิพลของภาษาจีนมาใช้ส่วนภาษาไตกับภาษาไทยยังคงรักษาเอกลักษณ์ของภาษาของตนเองไว้อยู่แต่อาจจะได้รับอิทธิพลของภาษาบาลีมาบ้าง จึงแสดงให้เห็นว่าพวกชนเผ่าจ้วงได้แยกตัวออกจากพวกชนเผ่าไตกับไทยมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ส่วนชนเผ่าไตกับไทยนั้นมาแยกตัวออกจากกันทีหลัง (<http://board.postjung.com/m/655434.html>)

จ้วงถือได้ว่าเป็นเครือญาติตระกูลไทยที่ยิ่งใหญ่และเก่าแก่ที่สุดเพราะภาษาจ้วงกับภาษาไทยอยู่ในตระกูลเดียวกันนั่นคือลักษณะในบทร้อยกรองของจ้วงกับของไทยมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีพื้นฐานจากคำคล้องจองเช่นเดียวกันโดยมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เห็นได้ชัดเจนคือ นิทานปรัมปราและนิยายศักดิ์สิทธิ์ที่ถ่ายทอดกัน "ปากต่อปาก" ด้วยภาษาจ้วงหรือภาษาตระกูลไทยเช่นเรื่องกำเนิดคนเรีง การเกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่องสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่มีความสัมพันธ์กับน้ำฝนเช่น กบ ล้วนคล้ายคลึงกับนิทานและนิยายของชนชาติไทยทุกกลุ่มทุกเหล่ารวมทั้งคนไทยในประเทศไทยอีกด้วย ด้วยเหตุนี้เองชาวจ้วงจึงพูดว่า "ไทยเป็นเครือญาติตระกูลจ้วง" เพราะในมณฑลกว๋างสีมมีชาวจ้วงถึง 12-13 ล้านคนและอยู่ในเขตมณฑลอื่นๆอีกเกือบหนึ่งล้านคนนับเป็นเครือญาติตระกูลไทยที่มีจำนวนมากที่สุดที่อยู่นอกดินแดนประเทศไทยซึ่งนับว่าใหญ่มาก แต่ทั้งนี้ชาวจ้วงนับได้ว่าไม่ใช่คนไทยเพราะไม่ได้เป็นประชากร

ของประเทศไทยและไม่ได้อยู่ในดินแดนอาณาเขตของประเทศไทย ทุกวันนี้ชาวจ้วงเป็นคนจีนเพราะเป็น
ประชากรจีนและอยู่ในดินแดนอาณาเขตของประเทศจีนรวมทั้งวิถีชีวิตที่ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมจาก
ประเทศจีนอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ถึงแม้ชาวจ้วงจะเป็น
เครือญาติตระกูลไทยผู้ยิ่งใหญ่และเก่าแก่ที่สุดแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าคนไทยมีถิ่นกำเนิดอยู่ในเมืองจ้วง
มณฑลกว๋างสี แต่อาจจะมีชาวจ้วงบางกลุ่มที่เคลื่อนย้ายมาตั้งถิ่นฐานเป็น "เจ๊ก" ในดินแดนประเทศไทยแล้ว
แต่งงานกับสาวลาวจนกลายเป็น "คนไทย" สมัยโบราณ ส่วนชาวจ้วงเกือบทั้งหมดนั้นก็อาศัยอยู่ในเมืองจ้วง
ของมณฑลกว๋างสีนั่นเอง(<http://board.postjung.com/655434.html>)

2.2 ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจ้วง

1. ที่อยู่อาศัย

ชาวจ้วงและชนชาติอื่นๆ ที่พูดภาษาล้านถิ่นกับภาษาจ้วงต่างเรียกบ้านเรือนของตนเองว่า “หล่าน” ใน
อาณาเขตที่มีสภาพแวดล้อมต่างกัน บ้านเรือนของชาวจ้วงก็จะต่างกัน ซึ่งบ้านเรือนที่มีลักษณะเฉพาะของ
ชาวจ้วงคือ “หล่านจาน” เป็นบ้านยกพื้น กานหล่านเป็นสิ่งก่อสร้างที่ทำด้วยไม้ทั้งหมด บ้านยกพื้นง่ายๆจะ
ใช้ไม้ไผ่ กิ่งไม้เล็กๆหรือเปลือกไม้ทำเป็นรั้วกันเป็นห้อง ๆ หลังคามุงด้วยเปลือกไม้หรือหญ้าคา ส่วนบ้าน
ยกพื้นระดับกลางจะใช้ดินเหนียวมาทำเป็นกำแพงล้อมรอบ หลังคามุงด้วยกระเบื้องหรือหญ้า กานหล่านนี้ไม่
เพียงแค่เป็นบ้านยกพื้นระดับดี แต่โครงสร้างของบ้านเรือนก็ซับซ้อน ก่อสร้างอย่างพิถีพิถัน กานหล่าน
มักจะสร้างเป็นสองชั้นคือชั้นบนให้คนอาศัยอยู่ ส่วนชั้นล่างเป็นคอกสัตว์ แต่บางบ้านก็สร้างเป็นสามชั้น
ชั้นล่างเป็นคอกสัตว์ ชั้นกลางให้คนอยู่ ชั้นบนเป็นที่เก็บเสบียงอาหารและของจิปาละ

บ้านยกพื้นเป็นรูปแบบบ้านเรือนเก่าแก่ชนิดหนึ่งที่บรรพบุรุษของชาวจ้วงสร้างขึ้นตามสภาพแวดล้อม
ทางธรรมชาติ ซึ่งมีอากาศร้อนอบอ้าว ชื้นแฉะและมีสัตว์ร้าย แมลงเป็นจำนวนมาก บ้านกานหล่าน จึงสร้าง
ออกมามีลักษณะโปร่ง อากาศถ่ายเทดีและปลอดภัยจากสัตว์ป่า เมื่อเวลาผ่านไป คนเริ่มรู้สึกว่าการที่คนกับ
สัตว์อยู่ร่วมกัน ห้องนอนกับห้องครัวอยู่ในเรือนเดียวกันไม่ค่อยจะสะอาดและไม่มีความสะดวก จึงเริ่มเห็น

ว่าการเปิดหน้าต่างหรือใช้พัดลมสามารถขจัดความชื้นและลดภัยอันตรายที่อาจจะเกิดจากสัตว์ร้าย โดยไม่จำเป็นต้องสร้างบ้านที่มีลักษณะ โปรงเพียงอย่างเดียว ดังนั้นชาวจ้วงจึงหันมาสร้างบ้านชั้นเดียวมากขึ้น ต่อมาเมื่อเศรษฐกิจพัฒนาอย่างรวดเร็ว ชาวบ้านมีการพัฒนา ปรับปรุงรูปแบบที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ มีการสร้างตึกด้วยอิฐและคอนกรีตเสริมเหล็กมากขึ้น แม้รูปแบบจะเปลี่ยนให้ทันสมัยแต่ยังคงรักษาการใช้งานแบบเดิมของกานหล่านไว้บ้าง เช่น ชั้นล่างเป็นห้องอาหาร วางตู้เย็น โทรทัศน์ ชั้นบนเป็นห้องนอน นอกห้องมีชานสำหรับตากเสื้อผ้า

2. การบริโภค

ด้านนิสัยการบริโภคของชาวจ้วง มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสภาพแวดล้อม กิจกรรม การผลิตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ดังนั้นชาวจ้วงที่อาศัยอยู่ในเขตแดนที่ต่างกัน จะมีนิสัยการกินอยู่ที่ไม่เหมือนกัน ส่วนใหญ่อาหารของคนจ้วงจะมีลักษณะเฉพาะ เช่น ข้าวต้มมัด ขนมจ้าง ข้าวเหนียวนึ่ง 5 สี เป็นอาหารที่นิยมมาก

ข้าวต้มมัดมี 2 ชนิด คือจี้กับเฮ็ด ข้าวต้มมัดที่ภาษาจ้วงเรียกคือ “จี้” โดยทั่วไปทำในเทศกาลหรือพิธีกรรมฤดูใบไม้ร่วงและฤดูหนาว การทำ คือเอาข้าวเหนียวแช่น้ำแล้วนึ่งจนสุก เทใส่ครกแล้วตำจนแตก แบ่งเป็นก้อนๆ แล้วใส่ใส่จานน้ำตาลแดง เมื่อจะรับประทานจะทอด ปิ้งหรือนึ่งให้นุ่มก่อน ขนมจี้ อ่อนนุ่ม เหนียวและมีรสหอมหวาน ส่วนข้าวต้มมัดที่เรียกว่า “เฮ็ด” นั้น มักจะทำในเทศกาลหรือพิธีกรรมในฤดูร้อน โดยเอาข้าวเหนียวแช่น้ำหรือเอาข้าวโพดเหนียวมาโม่ให้เป็นเม็ดเล็กๆ แล้วแช่น้ำ 2-3 วัน แล้วเอามาโม่จนเป็นน้ำข้าวใส่ลงในถุงผ้าให้สะเด็ดน้ำ คลุกน้ำตาลแดง น้ำตาล ปั้นเป็นก้อน ห่อด้วยใบตองเป็นรูปกลมยาว นึ่งจนสุก ขนมนชนิดนี้รสหอมหวาน รสอร่อยและเหนียวเป็นพิเศษ

ขนมจ้าง ภาษาจ้วงเรียกว่าฝั้ง ถ้ามีขนาดใหญ่น้ำหนักอันละหลายซั่ง ส่วนอันเล็ก ขนาดพอกินได้สองสามคำ การทำขนมจ้างต้องใช้ข้าวเหนียวแช่น้ำค้าง 1-2 วัน แล้วนำมาผึ่งให้แห้ง ใช้หมูเป็นชั้นๆ ที่ปรุงกับขุรสมาทำเป็นไส้ หรือเอาถั่วมากวนกับน้ำตาล แล้วเอาใบหญ้าที่ใช้สำหรับห่อขนมจ้างโดยเฉพาะ มาห่อเป็นรูปกลม ตอนกลางใหญ่ คล้ายขนมบ๊ะจ่าง คนจ้วงบางท้องถิ่นใช้ขี้เถ้าฟางข้าวเหนียวปนกับข้าวเหนียวที่แช่แล้วมาห่อเป็นไส้ คำ ขนมจ้างคำนี้มีรสชาติพิเศษ เก็บได้นาน ไม่เสียง่าย

ข้าวเหนียว 5 สี เป็นอาหารที่มีลักษณะพิเศษที่สุดชนิดหนึ่งของคนจ้วงในพิธีทำขวัญควาย การขึ้นบ้านใหม่ วันมงคลและงานเฉลิมฉลองอื่นๆ คนจ้วงจะนึ่งข้าวเหนียว 5 สีมารับประทานกัน การทำ คือเค็ดเอาใบไม้ใบหญ้า เช่น ใบต้นเมเปิ้ล มาตำให้แหลก แล้วเอาน้ำที่ตำได้มาข้อมข้าวเหนียว ทำให้กลายเป็นสีสันท่างๆ ตามชนิดของใบไม้ ขนชนิดนี้ นอกจากมีกลิ่นของข้าวเหนียวแล้ว ยังมีกลิ่นหอมของพืชที่ใช้ข้อมสีรสอร่อย

คนจ้วงบางท้องถิ่นที่ยังเคยชินกับการรับประทานเลือดดิบ ปลาดิบ การทำอาหารเลือดดิบคือ เมื่อฆ่าหมูแกะหรือแพะแล้ว จะรองเลือดดิบในอ่าง ใส่เกลือแล้วคนเพื่อไม่ให้เลือดแข็งเป็นก้อน ใส่ดับและปอดเป็นเครื่องปรุง แล้วเติมน้ำแกงร้อนๆ ลงไปคนผสมกัน รอนจนเลือดสดจับแข็งเป็นก้อนแล้วจึงรับประทาน ชาวจ้วงถือว่าการรับประทานเลือดดิบเป็นการชุกกำลัง นิยมรับประทานทุกคน ปลาดิบก็เป็นอาหารอีกชนิดหนึ่งของคนจ้วง โดยการนำเนื้อปลาอ่อนๆ หั่นเป็นชิ้นบางๆ แล้วใส่เกลือ น้ำส้ม หอม กระเทียม เป็นต้น คนให้ทั่วแล้วรับประทาน (หลี่ ฟู เชน ฉิน เซียน อานและ พาน จี ชื่อ2539: 53-54)

2.3 เครื่องแต่งกาย

3.1 เครื่องแต่งกายผู้หญิง

เสื้อของผู้หญิงโดยทั่วไปจะเป็นเสื้อบนกระโปรงล่าง ไม่มีกางเกง ต่อมาพบว่าการใส่กระโปรงไม่สะดวกต่อการใส่ไปทำนา ประกอบกับการได้รับอิทธิพลจากชาวจีน ผู้หญิงชาวจ้วงส่วนใหญ่จึงค่อยๆ เปลี่ยนจากนุ่งกระโปรงเป็นนุ่งกางเกง ปัจจุบันการแต่งกายของผู้หญิงชาวจ้วงทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของกวางสี ได้เปลี่ยนจากกระโปรงมาเป็นกางเกงโดยทั่วไปทั้งหมด

3.2 เครื่องแต่งกายผู้ชาย

เครื่องแต่งกายผู้ชายชาวจ้วงนั้น จะเรียบง่ายกว่าของผู้หญิง และไม่มี ความแตกต่างกันมาก โดยทั่วไป พลเมืองชาวจ้วงจะใส่เสื้อติดกระดุมทางหน้าอกขวา ส่วนท่อนล่างจะใส่กางเกงขายาวบานและที่เอวก็จะ คาดเข็มขัดที่กว้างและยาว ผมจะไว้ยาวและมัดเกล้าบนศีรษะและเอาผ้าโพกไว้ ใส่รองเท้าผ้าใบ ที่ปลาย รองเท้าจะงอขึ้น พอถึงปลายสมัยราชวงศ์ชิง เสื้อที่ติดกระดุมตรงหน้าอกด้านขวา จึงเปลี่ยนมาเป็นติด กระดุมตรงกลางอก เสื้อจะตัวเล็กและสั้น กระดุมเสื้อจะใช้เงิน ทองแดง หรือผ้า ผ้าที่ใช้ผูกเอว นั้นจะเสียบ ด้วยกลองยาเส้นและจะใส่มิดเล็ก ๆ ที่ใช้ประจำวัน ส่วนกางเกงขายาวนั้นจะมัดที่ปลายเท้า หลังจาก ทศวรรษที่ 50 เครื่องแต่งกายยังคงเป็นชุดจีนอยู่ แต่กางเกงขายาวจะมีการพับตรงเอว ที่เอวจะใช้ผ้ายาวผูก เมื่อออกไปทำงานนอกบ้าน ส่วนรองเท้าแต่ก่อนจะใส่รองเท้าที่งอด้านปลาย ก็จะเปลี่ยนมาเป็นรองเท้า ธรรมดา เสื้อผู้ชายจะไม่มีลวดลาย โดยทั่วไปแล้วจะเป็นสีน้ำเงิน (หลี่ ฟู่ เซิน ฉิน เซียน อานและ พาน ชี ชื่อ 2539: 56)

2.4 การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์

เขตแดนที่คนจ้วงอาศัยอยู่เป็นเขตที่อยู่ระหว่างเขตร้อนกับเขตอบอุ่น ฤดูร้อนยาว มีอุณหภูมิสูง แสงแดดจัด ปริมาณน้ำฝนชุก เวลาในฤดูหนาวสั้น อากาศอบอุ่น เขตแดนส่วนมากไม่มีน้ำค้างแข็ง อุณหภูมิ ในแต่ละปี 20 องศาเซลเซียสขึ้นไป เขตเขาในภาคเหนือ ฤดูหนาวค่อนข้างหนาวแต่ไม่มีหิมะ และน้ำค้าง แข็ง สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเช่นนี้เหมาะแก่การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์

การเพาะปลูกข้าวเป็นกิจกรรมที่สำคัญมากของชาวจ้วง หมู่บ้านต่างๆ ของชาวจ้วงต่างเพาะปลูกข้าว ยกเว้นเขตภูเขาหินและแถบที่ราบสูงดินดอนที่แห้งแล้ง กล่าวได้ว่าชาวจ้วงถือเป็นชนชาติที่ปลูกข้าวชนชาติ หนึ่ง สภาพความเป็นอยู่และการพัฒนาของชนชาติขึ้นอยู่กับผลผลิตข้าว เครื่องใช้ที่สำคัญในการเพาะปลูก ข้าวมีไถเหล็ก คราดไม้ วัวหรือควายเป็นกำลัง เครื่องใช้ในการเก็บเกี่ยวมีเคียว ถังนวดข้าว เป็นต้น คนจ้วง มีอยู่ในชนบทต้องยุ่งอยู่กับการไถนา ไล่ปุ๋ย หว่านพืช ดำนา คายหญ้า เกี่ยวข้าว ตากข้าว และต้องสีข้าวใน เขตแดนที่ทำนาสองครั้ง ข้าวมีหลากหลายพันธุ์ มีการเพาะพันธุ์ใหม่เสมอๆ แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ 3 ประเภท คือ ข้าวสารเบา ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว ซึ่งข้าวโปกก็นับเป็นพืชพันธุ์ธัญญาหารสำคัญในเขตของชน

ชาติจ้วงเช่นกัน ถือเป็นเสบียงอาหารของคนจ้วงที่อยู่ในแถบภูเขา ข้าวโพดส่วนมากจะปลูกในไร่ที่อยู่บนที่
ดอนในเขตเขา บางท้องที่ก็ปลูกในนา ที่นาในเขตเขามักจะมีน้ำค้างแข็ง ฝนตกน้อย ไม่เหมาะแก่การปลูก
ข้าวสองครั้ง ดังนั้นการปลูกในฤดูแรกจะปลูกข้าวโพด ฤดูที่สองอากาศอบอุ่นจะปลูกข้าว

พืชัญญาหารอื่นที่ชาวจ้วงปลูกมี มันเทศ เผือก ข้าวสาลี และข้าวโอ๊ต เป็นต้น ถั่วที่ปลูกมีหลายชนิด
ด้วยกัน ประเภทที่สำคัญมี ถั่วเหลือง ถั่วดำ ถั่วถั่ว ถั่วเขียว ถั่วลันเตา เป็นต้น พืชทางเศรษฐกิจสำคัญมี
อ้อย ถั่วลิสง งา ใบชา ใบยาสูบ เป็นต้น ผักที่ปลูกในเขตจ้วงมีหลายชนิด เช่น ผักกาด ผัก ปวยเล้ง
ขึ้นฉ่าย ผักบั้ง ผักกาดขาวชนิดใหญ่ มะเขือเทศ กระหล่ำปลี มะละกอ เห็ด รากบัว เป็นต้น ผลไม้ในกวางสีมี
700 กว่าชนิด เช่น ส้มโอ ส้ม ลูกไหนด ลูกชานจา ลูกเกาลัด วอลนัท ลูกพลับ เป็นต้น การปลูกป่าไม้ก็เป็นการ
เพาะปลูกสำคัญของคนจ้วง ไม้ที่ปลูกมีไม้ฉำฉา ไม้ไผ่ตรง และไผ่หนาน

สำหรับการเลี้ยงสัตว์ของชาวจ้วง เนื่องจากเงื่อนไขทางธรรมชาติและเศรษฐกิจที่ต่างกัน การเลี้ยงสัตว์
จึงไม่เหมือนกัน ในเขตที่เป็นที่ดอนมีหญ้ามาก ทรัพยากรทางน้ำและหญ้าอุดมสมบูรณ์ ส่วนมากเลี้ยงสัตว์
ใหญ่ เช่น ควาย วัว ม้า ล่อ แกะหรือแพะ ในเขตแดนที่ผลิตข้าวข้าวโพด ส่วนมากจะเลี้ยงหมูและไก่ ส่วน
พื้นที่ที่มีสระหรือทะเลสาบมากมักจะเลี้ยงเป็ดและเลี้ยงปลา

2.5 ศิลปะและวรรณคดีพื้นบ้าน

ชาวจ้วงเป็นกลุ่มคนที่อุดมไปด้วยบทประพันธ์ทางศิลปะวรรณคดีหลากหลายชนิด เช่นมีเทพนิยาย
เพลงพื้นบ้าน ละคร ดนตรี การฟ้อนรำ การวาดเขียนและทอผ้า เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ต่างมีเอกลักษณ์ของ
ชาวจ้วงอย่างเด่นชัด และหลายเป็นส่วนประกอบสำคัญอย่างหนึ่งทางวัฒนธรรมของจ้วงในอดีตอันยาวนาน
จากผลงานทั้งหลายเหล่านี้จะเห็นได้ชัดว่าชาวจ้วงมีจินตนาการที่เป็นเลิศ มีความประณีตลึกซึ้ง และ
สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความนึกคิดตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจ้วง

2.5.1 เทพนิยาย

นับตั้งแต่สมัยโบราณกาลเป็นต้นมา บรรพบุรุษของชนชาติจ้วง ได้ประพันธ์สรรคส์สร้างเทพนิยายต่าง ๆ ด้วยภูมิปัญญาและความเฉลียวฉลาดด้วยจินตนาการของตน พยายามอธิบายต้นกำเนิดทุกสิ่งทุกอย่างของโลก เช่น “ตำราปลูกไร่” หรือมีผู้เปรียบเทียบเป็นภาษาไทยว่า “ปู้รู้ทั่ว” “พิน้องลูกน้ำเต้า” “ความเป็นมาของควาย” “ข้าวและเสื้อผ้าได้มาอย่างไร” เป็นต้น หนังสือที่ตอบคำถามที่ลึกลับของธรรมชาติ เช่น “ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว ” หนังสือที่ยกย่องจิตใจอันกล้าหาญของผู้คนที่พิชิตธรรมชาติอันเลวร้าย เช่น “ปู้เปะ” และ “เถอทางยงดวงตะวัน ” เป็นต้น ในโลกที่เต็มไปด้วยความเพื่อฝันของจินตนาการ ความปรารถนา ที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ แสดงอยู่ในตัวของเทพเจ้าซึ่งเป็นคนที่มีภูมิปัญญาและองอาจกล้าหาญ สามารถปั้นแต่งวีรชนที่มีกำลังมากเป็นพิเศษและรบที่ไหนก็สามารถเอาชนะได้ ครั้งแล้วครั้งเล่า

2.5.2 เพลงพื้นเมืองกับเทศกาลร้องเพลง

ชาวจ้วงเป็นชนชาติที่ชอบร้องเพลงและสันทัดในการร้องเพลง นิยมใช้การร้องเพลงแทนภาษาพูด ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจ้วงไม่ว่าจะเป็นการเกิด การแต่งงาน วันคล้ายวันเกิด งานศพหรือการใช้แรงงานทางการผลิต การพบปะสังสรรค์ และการจัดบันทึกเรื่องราว ปรากฏเป็นเพลงรูปแบบและชนิดต่าง ๆ มีการร่วมร้องเพลงในสถานที่ต่าง ๆ ในเทศกาลร้องเพลง เขตแดนที่ชาวจ้วงอยู่ได้รับสมญานามว่า “ทะเลเพลง” มาตั้งแต่โบราณ

เทศกาลร้องเพลง เป็นการชุมนุมร้องเพลงของประชาชนชาวจ้วงที่ทำในเวลาและสถานที่ ๆ กำหนดไว้ ระยะเวลาในการดำเนินการชุมนุมกันนั้นแต่ละท้องถิ่นต่างกำหนดเอาเอง แต่ส่วนมากอยู่ระหว่างเดือนสามและเดือนสี่ ผู้ที่เข้าร่วมการร้องเพลงส่วนมากเป็นคนหนุ่มสาว เป็นโอกาสที่คนเหล่านี้จะหาคู่ครองด้วยการร้องเพลง นักร้องคนแก่และคนรุ่นใหม่จะต้องเข้าร่วมเพื่อจะแสดงความสามารถของตัวเอง แข่งขันร้องเพลง คนแก่คนเฒ่าและพวกเด็ก ๆ ต่างไปฟังและชมอย่างคึกคัก สถานที่ร้องเพลงขนาดใหญ่ มีคนที่มาชุมนุมกันกว่าหมื่นคน เทศกาลร้องเพลงนั้นนอกจากเป็นการชุมนุมแข่งขักร้องเพลงในปีนั้น ๆ แล้ว ยังมีกิจกรรมบันเทิงอื่น ๆ เช่น การรำสิงโต การโยนลูกช่วง แย่งไข่ม้อมสีแดงและหารแสดงละคร เป็นสถานที่ที่ผู้คนเข้าร่วมการละเล่นและพบปะสังสรรค์กัน

2.5.3 คนตรีและการฟ้อนรำ

คนตรีและการฟ้อนรำของชาวจ้วงมีมากมายหลายรูปแบบ มีทำนองและลักษณะพิเศษของท้องถิ่น เป็นส่วนประกอบสำคัญทางวัฒนธรรม ในประวัติศาสตร์อันยาวนานของชนชาติจ้วงมีเพลงพื้นเมือง คนตรีร้องรำทำเพลง คนตรีพูดและร้อง เพลงละครและเพลงที่ใช้เครื่องดนตรีประเภทใหญ่ ๆ 5 ประเภท ถ้าแบ่งตามรูปแบบมีเพลงพื้นเมือง เพลงชนบท เพลงพื้นบ้านที่ร้องกันเสียงต่ำสูงหลายเสียง และเพลงตามธรรมเนียมประเพณี ในเพลงเหล่านี้เพลงที่สำคัญและแพร่หลายกว้างขวางที่สุดคือ ทำนองเพลงพื้นเมืองชนิดต่าง ๆ

ในเขตแดนชนชาติจ้วง แต่ละอำเภอต่างมีทำนองเพลงพื้นเมืองของตนเองหลายชนิด ทำนองที่ไม่เหมือนกันในท้องถิ่นต่าง ๆ ถ้ารวมกันแล้วมีมากถึง 1,000 กว่าชนิด ในทำนองเพลงเหล่านี้บ้างเป็นทำนองร้องเสียงดัง บ้างรื่นเริงบันเทิงใจและเอิกเกริก บ้างนุ่มนวลละมุนละไม ต่างมีลักษณะพิเศษของตัวเอง มีทำนองหลายอย่างหลายชนิด ทำนองเพลงพื้นเมืองเหล่านี้ถึงแม้ว่าเป็นทำนองคงที่ แต่เอาทำนองเพลงมาประสานเข้ากับเนื้อร้องอย่างกลมกลืน แสดงอารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกัน ทำนองคนตรีเปลี่ยนไปตามเนื้อร้อง ทำให้ผู้ฟังเกิดความสะเทือนใจ

ในเพลงพื้นเมืองของชาวจ้วง มีการร้องเสียงเดี่ยวและร้องประสานเสียง โดยทั่วไปมีสองคนขึ้นไปร้องด้วยกัน เพลงพื้นเมืองที่ร้องประสานเสียงคู่ของชนชาติจ้วงเป็นเพลงที่นิยมมาก เพลงประสานเสียงที่ร้องประสานคู่ บ้างเสียงสูงร้องก่อน บ้างเสียงต่ำร้องก่อน แต่จะต้องขึ้นและจบพร้อม ๆ กัน เพลงพื้นเมืองที่ร้องประสาน 3 ชั้น เป็นเพลงพิเศษของชนชาติจ้วง ส่วนมากแพร่หลายอยู่ในแถบอำเภอหม่าซานและจ้างหลินมณฑลกวางสี

ชาวจ้วงมีเครื่องดนตรีของตัวเอง นอกจากกลองมโหระทึกแล้ว เครื่องดนตรีที่สำคัญมีดังนี้

กลองยาวใช้เครื่องเคลือบ ข้างในเป็นโพรงซึ่งผลิตมาเฉพาะทำเป็นกลองหัวสองข้างใหญ่ ตอนกลางเล็กเหมือนเอวฝั้น หัวกลองข้างหนึ่งกลมเหมือนลูกบอล อีกข้างหนึ่งรูปเหมือนแตร ใช้หนังควาย หนังแพะ หรือหนังแกะมาทำเป็นหน้ากลอง

เทียนจิม ซึ่งเป็นดนตรีคีตสายเดี่ยว ใช้น้ำเต้าหรือกระบอกลมไม้ไฟทำเป็นกระบอกลม หน้าจิมเป็นไม้กระดาน ค้ำจิมยาวเล็กน้อย แต่ถอดออกได้

ซอกระจุกม้า ซึ่งเอากระจุกม้าม้ามาทำเป็นก้านซอ คล้ายๆกับซอสองสาย เสียงซอด้วงสดใสและนุ่มนวล เป็นเครื่องดนตรีสำคัญชนิดหนึ่งในการแสดงละครจ้วงทั้งภาคเหนือและภาคใต้

ปี่แล ซึ่งเป็นเครื่องดนตรี เป่าชนิดหนึ่งของคนจ้วง รูปเหมือนปี่ชนิดปลายบาน มีรูเสียง 7 รู

ขลุ่ยจ้วง ทำด้วยไม้ไฟ ไม่มีเชื้อ เป่าแบบขวาง เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในละครจ้วงชนิดหนึ่ง

วัฒนธรรมการฟ้อนรำของชาวจ้วง ปรากฏมีมาตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ และได้พัฒนารูปแบบเรื่อยมา มีหลายประเภทดังนี้

1. การฟ้อนในเวลาเช่นไหว้ วัตถุประสงค์คือ สร้างความรื่นเริงและอวยพรให้แก่เทพเจ้าขับไล่พวกภูติปีศาจ กำจัดภัยพิบัติ เพื่อให้ได้มาซึ่งความอุดมสมบูรณ์

2. การฟ้อนรำแบบจารีตพิธีการ การฟ้อนชนิดนี้จะฟ้อนในเทศกาลเฉลิมฉลอง เช่น ในเทศกาลวันตรุษจีน ในวันเทศกาลและวันเฉลิมฉลอง ถึงแม้ว่าจะเป็นวัฒนธรรมของชาวฮั่นจะหลงไหลเข้ามาในเขตจ้วง แต่การรำสิงโตบนโต๊ะสูง และการรำมังกรในเวลากลางคืนที่มีปากฟันทองไม้ เป็นลักษณะพิเศษของชาวจ้วง

3. การฟ้อนรำแสดงการใช้แรงงานและชีวิตความเป็นอยู่ การฟ้อนแบบนี้เป็นการฟ้อนที่แสดงท่าทางการใช้แรงงานทางการผลิตและวิถีชีวิตของประชาชน ทำให้สนุกสนานและเพลิดเพลิน จะรำเฉพาะในวันเทศกาลและการชุมนุม การฟ้อนรำแบบนี้มีความเรียบง่าย แต่มีชีวิตชีวาเต็มไปด้วยกลิ่นอายของชีวิตความเป็นอยู่ในชนบทที่กว้างใหญ่ของชาวจ้วง

2.5.4 กลองสัมฤทธิ์

กลองสัมฤทธิ์เป็นเครื่องดนตรีและเครื่องประกอบพิธีที่มีความหมายทางสังคมของชาวจ้วง ชนชาติจ้วงเป็นชนชาติที่ใช้และทำการหล่อหลอมกลองสัมฤทธิ์ที่มณฑลกว๋างสี ซึ่งเป็นเขตที่ชาวจ้วงอาศัยอยู่อย่าง

หนาแน่น และยังเป็นพื้นที่ที่ขุดค้นพบกลองสัมฤทธิ์มากที่สุด ปัจจุบันนี้กวางสีได้เก็บรักษากลองสัมฤทธิ์มี 600 กว่าใบ ในหอพิพิธภัณฑสถานต่างๆ กลองสัมฤทธิ์ที่พบในหมู่ประชาชนก็ยังมีมากกว่านี้ เฉพาะที่อำเภอตุงหลานมีเกือบ 500 ใบ ดังนั้นจึงเรียกเป็น “บ้านเกิดของกลองสัมฤทธิ์ ” กล่าวได้ว่าจำนวนตัวเลขของกลองสัมฤทธิ์ที่มีอยู่ในกวางสี มีมากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศจีนและของโลก

กลองสัมฤทธิ์ที่ขุดค้นพบและใช้ในหมู่ประชาชนกวางสี แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ 2 ประเภท โดยพิจารณาจากลักษณะพิเศษทางรูปร่างและลายประดับประดับ

1. กลองสัมฤทธิ์แบบยูนนานและกวางสี กลองสัมฤทธิ์แบบนี้พบอยู่ในภาคตะวันตก ภาคตะวันตกเฉียงเหนือและภาคกลางของกวางสีและยูนนานและกัวโจว มีรูปร่างเล็ก ส่วนกลางคอด หน้ากลองมีลายดวงอาทิตย์ใหญ่อยู่ตรงกลาง โดยทั่วไปมีรัศมี 12 แฉกประดับด้วยภาพนกยางร้อน การเดินรำของคนมีปีก การพายเรือ คลื่นน้ำ วงกลม เป็นต้น ลายนกยางร้อนเป็นลักษณะพิเศษที่ปรากฏในกลองสัมฤทธิ์ในระยะแรก ส่วนในระยะกลางของกลองมีรูปสามมิติประดับอยู่ เช่น ตัวกบ นกขี้มัวและเต่า เป็นต้น

2. กลองสัมฤทธิ์แบบกวางตุ้งและกวางสี กลองแบบนี้ส่วนมากพบในภาคตะวันออกเฉียงใต้และภาคตะวันตกเฉียงใต้ของกวางสี ภาคตะวันตกเฉียงใต้ของกวางตุ้ง และเกาะไหหลำ เป็นต้น กลองสัมฤทธิ์แบบนี้โดยทั่วไปขนาดใหญ่กว่าแบบยูนนาน หนาและหนัก ฝีมือดี ตรงกลางของหน้ากลองมีลายดวงอาทิตย์ส่องแสงนูนขึ้น ลวดลายที่สำคัญมีลายเมฆ ลายสายฟ้าแลบ ลายเงินตรา ลายตาราง ลายกลีบดอกไม้วีกลีบ และลายหนอน เป็นต้น

จากบันทึกทางประวัติศาสตร์บรรพบุรุษของชาวจ้วง ใช้ทองแดงมาหล่อหลอมเป็นกลอง กลองที่ผลิตขึ้นใบสูงใหญ่ มีค่า กลองสัมฤทธิ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางของกลอง 110 เซนติเมตร มี 15 ใบ ขนาดใหญ่ที่สุดในพิพิธภัณฑสถานกวางสี เส้นผ่าศูนย์กลาง 166 เซนติเมตร สูง 67.5 เซนติเมตร มีน้ำหนัก 300 กิโลกรัม เป็นกลองสัมฤทธิ์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก เรียกได้ว่า “พญากลองสัมฤทธิ์”

บรรพบุรุษของคนจ้วงได้เรียนรู้การหล่อหลอมเครื่องสัมฤทธิ์มากกว่าสองพันปี ได้ขุดค้นพบเครื่องทองสัมฤทธิ์ที่ทำอย่างประณีตเป็นจำนวนมากและยังมีแม่แบบหินที่ใช้หล่อสัมฤทธิ์จากสุสานกว่า 300

แห่งของสมัยซีโจวของจีน ที่ภูเขาหยวนหลง ตำบลหม่าเถา อำเภออู่หมิง ตั้งแต่สมัยชุนชิวจนถึงสมัยราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิงของจีน ชนชาติจ้วงและบรรพบุรุษได้ผลิตกลองสัมฤทธิ์เป็นจำนวนมาก กลองสัมฤทธิ์ที่ผลิตนี้ขนาดใหญ่ แข็งแรง มีรูปแบบสวย ลวดลายที่ประดับประดามีหลากหลายมากมาย ฝีมือในการทำมีความชำนาญ กลองสัมฤทธิ์จึงกลายเป็นสุดยอดของศิลปะของชนชาติจ้วง

ชาวจ้วงยังมีส่วนเป็นเจ้าของ "วัฒนธรรมหม่อง" (มโหระทึก) ที่เป็นสัญลักษณ์ของอารยธรรมยุคแรกเริ่มของภูมิภาคอุษาคเนย์ด้วยเพราะมีร่องรอยและหลักฐานว่าชาวจ้วงมีวัฒนธรรมสืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์หรือประมาณ 3,000 ปีมาแล้ว โดยดูจากภาพเขียนที่ผาตายและกลองมโหระทึกที่มีพิธีกรรมเกี่ยวข้องกับระบบความเชื่อเรื่องภูตผีวิญญาณอีกด้วย ปัจจุบันชาวจ้วงยังมีกลองมโหระทึกประจำตระกูลกับประจำหมู่บ้านใช้งานในพิธีกรรมที่ทำสืบเนื่องมาแต่ศีกคำบรรพพิธีกรรมนับพันๆ ใบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิธีกรรม "ขอฝน" เพื่อความอุดมสมบูรณ์ดังพิธีบูชาบประจำปีตามหมู่บ้านต่าง ๆ มีขบวนกลองมโหระทึกแห่บมีการละเล่นแต่งตัวเป็นกบช่วยเหลือนมนุษย์ แสดงให้เห็นว่าชาวจ้วงให้ความสำคัญต่อกลองมโหระทึกมาก จนอาจกล่าวได้ว่าชาวจ้วงเป็นเจ้าของวัฒนธรรมกลองมโหระทึกและยังสืบทอดประเพณีและพิธีกรรมตั้งแต่ยุคสัมฤทธิ์จนถึงปัจจุบันเป็นเวลานานราว 3,000 ปีมาแล้ว

2.6 การแต่งงาน

ชาวจ้วงนิยมระบบฟัวเคียวเมียเคียว และสามารถแต่งงานกับคนอื่นและชนชาติอื่นได้ โดยทั่วไปการแต่งงานกันของเยาวชนคนหนุ่มสาวของคนจ้วง บ้างเกิดจากความต้องการของตนเอง บ้างเกิดจากการชักนำของญาติพี่น้องและเพื่อนๆ บ้างผ่านพ่อสื่อแม่สื่อที่ได้รับมอบหมายจากพ่อแม่ วัยแต่งงานของผู้หญิงโดยทั่วไปคือ 18-20 ปี ส่วนผู้ชายอยู่ในระหว่าง 20-25 ปี รูปแบบการออกเรือนและการแต่งงาน ส่วนมากฝ่ายชายแต่งงานแล้วนำภรรยาอยู่ในบ้าน ภาษจ้วงเรียกว่า “เอาย่า” หรือ “เอาผาย” มีบางเขตแดนที่ฝ่ายหญิงแต่งงานและอาศัยเข้าบ้าน ภาษาจ้วงเรียกว่า “เอาเขย” ”หั้นหฺร่าน” คำว่าแต่งงานในภาษาจ้วงเรียกว่า “บั้นหฺร่าน” หมายถึง ตั้งเป็นครอบครัว

ส่วนประเพณีการแต่งงานโดยทั่วไปของชาวจ้วง เนื่องจากเขตแดนของชาวจ้วงค่อนข้างกว้างขวางและกระจายตัว ในอดีตอันยาวนาน ชาวจ้วงอยู่ปะปนกับชนชาติอื่นๆ จึงเกิดวัฒนธรรมการแต่งงานแบบผสมผสานกัน ดังนั้นประเพณีการแต่งงานของชาวจ้วงในที่ต่างๆ จึงมีความแตกต่างกัน มีประเพณีและพิธีการหลายรูปแบบ

2.7 การนับถือศาสนาและความเชื่อ

ชาวจ้วงมีการนับถือศาสนาและการเซ่นไหว้เช่นเดียวกับชนชาติอื่นๆ การนับถือศาสนาและการเซ่นไหว้ มักมีความสัมพันธ์กันกับการผลิตและชีวิตความเป็นอยู่ตลอดทั้งปี และเป็นปัจจัยทางอารมณ์ที่เชื่อมระหว่างความมั่นคงของครอบครัวกับระเบียบทางสังคมเนื่องจากลักษณะพิเศษทางประวัติศาสตร์ในเรื่องของการผสมผสานระหว่างชนชาติ และการอยู่อาศัยในเขตแดนที่ต่างกันของชาวจ้วง ทำให้ชาวจ้วงไม่มีศาสนาและไม่มียอดศักดิ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ จะอยู่ในสภาวะกึ่งศาสนา คือ ความเชื่อถือเทพหลายองค์ ศาสนาเต๋า ไสยศาสตร์และศาสนาซือกง

2.8 งานศพ

ชาวจ้วงนิยมที่จะเกิดและตายตามธรรมชาติ คือ เกิดดีตายดี ดังนั้นจึงสนใจเรื่องงานศพมาก งานศพของชาวจ้วงมีพิธีกรรมหลายอย่าง เพื่อส่งวิญญาณของผู้ตายไปสู่โลกผีที่อยู่ดีกินดีตามความเชื่อที่ว่าวิญญาณของผู้ตายไม่ได้ตายตามร่างกาย วิธีการปลงศพในประวัติศาสตร์ของชาวจ้วงมีการฝัง การนำไปแขวนที่หน้าผา การปลงศพในน้ำและการเผาศพ เป็นต้น การฝังดินเป็นที่นิยมและกระทำสืบต่อกันมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ส่วนพิธีการปลงศพของชาวจ้วงมีการแบ่งเป็นพิธีปลงศพของผู้ตายอย่างปกติและไม่ปกติ สองแบบนี้แตกต่างกันมาก ผู้ที่ตายตามปกติจะทำการปลงศพตามพิธี คนที่ตายร้ายจะใช้พิธีปลงศพแบบพิเศษ

3. ความคิดความเชื่อและโลกทัศน์ของชาวจ้วง

3.1 ที่อยู่อาศัย

ชาวจ้วงถือว่าการสร้างบ้านเรือนเป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่งในชีวิต ซึ่งตลอดชีวิตมีเรื่องสำคัญอยู่ 3 อย่างคือ งานแต่งงาน สร้างบ้านและงานศพ ชาวบ้านทั่วไปมีความคิดว่า “ต้นไม้ใหญ่แยกกิ่ง ลูกหลานโตแล้วแยกบ้าน” หมายถึงถ้าหากในบ้านมีลูกหลายคน คนที่เป็นพ่อแม่นอกจากสะสมเงินทองเพื่อการแต่งงานของลูก อีกสิ่งหนึ่งคือรวบรวมเงินไว้สร้างบ้าน จำนวนบ้านเป็นการแสดงให้เห็นถึงฐานะที่ร่ำรวยหรือยากจน บ้านเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะเห็นว่าชีวิตการแต่งงานนั้นจะสำเร็จหรือไม่ หญิงสาวชาวจ้วงถ้าตกหลุมรักจะต้องไปดูบ้านผู้ชาย จะต้องดูด้วยตนเองว่าฝ่ายชายมีบ้านกี่หลัง หรือดูว่าบ้านเก่าหรือใหม่ ถ้าบ้านพอดูได้ เรื่องแต่งงานก็จะตกลงกันได้ พอแต่งงานแล้วมีลูกจะต้องแยกครอบครัวออกมาโดยทั่วไปแล้วลูกชายคนโตแยกออกไปอยู่ต่างหาก ส่วนลูกคนสุดท้องจะต้องอยู่กับพ่อแม่ในบ้านเก่า

ภายในบ้านที่อยู่อาศัยของชาวจ้วง มีลักษณะพิเศษของเขากเอง ไม่ว่าจะเป็นบ้านแบบมีใต้ถุน บ้านชั้นเดียวหรือบ้านที่ข้าราชการเมืองอยู่อาศัย ทั้งนี้ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดอยู่ข้อหนึ่ง คือ ต้องถือศาลเจ้าเป็นหลัก เรื่องไฟเป็นลาง ศาลเจ้าเป็นสิ่งที่สูงสุดในครอบครัว ซึ่งตั้งอยู่ในจุดศูนย์กลางของบ้าน แสดงให้เห็นถึงการบูชาบรรพบุรุษอย่างเคร่งครัด ส่วนประตูหน้าบ้าน ชาวจ้วงเชื่อว่าเป็นประตูที่เงินทองจะไหลเข้ามา และยังเป็นประตูกั้นผีปีศาจเข้าบ้าน ดังนั้นชาวจ้วงจะพิถีพิถันกับประตูหน้าบ้านมาก โดยทั่วไปแล้วประตูหน้าบ้านจะต้องอยู่ตรงตัวบ้าน แต่ชาวจ้วงคิดว่า พอเปิดประตูก็จะเห็นข้าวของภายในบ้านหมด จะทำให้บรรพบุรุษไม่สบายใจ ดังนั้นประตูใหญ่จะอยู่ข้างซ้าย บางแห่งจะไม่ทำประตูหลังเพื่อไม่ให้ทรัพย์สินไหลออก ถ้าจะสร้างประตูหลังต้องหลีกเลี่ยงไม่ให้อยู่ในแนวเดียวกับประตูหน้า มิฉะนั้น โชคลางก็จะเข้าหน้าบ้านออกหลังบ้าน ทำให้เก็บเงินทองไม่อยู่ ซึ่งไม่มีประโยชน์ต่อคนที่อยู่อาศัย ส่วนเจ้าที่จะต้องหันหน้าตรงกับประตูหน้าบ้าน

3.2 การบริโภค

ชาวจ้วงเป็นชนชาติที่มีชีวิตความเป็นอยู่ในเขตร้อน อากาศร้อนแต่ก็มีน้ำอย่างอุดมสมบูรณ์ มีทั้งแม่น้ำลำธารและภูเขา มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติมาก ชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในด้านการอุปโภค บริโภคจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมใกล้เคียงทั้งสิ้น ซึ่งสภาพแวดล้อมดังกล่าวทำให้ชาวจ้วงมีประเพณีวัฒนธรรมทางการกินเป็นของตนเอง วัตถุดิบส่วนมากที่นำมาใช้ในการทำอาหาร ส่วนใหญ่จะเป็นวัตถุดิบตามเขตที่อยู่อาศัยของตนเองเป็นหลัก วิธีปรุงอาหารของชาวจ้วงจะมีความเรียบง่าย ไม่ยุ่งยาก แต่ต้องอาศัยความพิถีพิถัน ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยเฉพาะของชาวจ้วง อาหารแต่ละชนิดที่ได้ออกมานั้นจึงมีความแปลก สวยงามและน่าดึงดูดใจ อาหารพิเศษที่มีลักษณะเฉพาะของชาวจ้วงคือ ข้าวเหนียว 5 สี ซึ่งเป็นข้าวเหนียวที่ผ่านการย้อมสีจากใบไม้และพืชตามธรรมชาติ ชาวจ้วงยังใช้อาหารพิเศษชนิดนี้มาใช้ในพิธีกรรมต่างๆ ที่มีความเป็นสิริมงคล เช่น การขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน เป็นต้น

ชาวจ้วงมีข้อห้ามหลายอย่างในเรื่องของประเพณีการกินอาหาร สืบเนื่องมาจากอิทธิพลทางด้านความเชื่อเรื่องเทพเจ้าและอารยธรรมที่สืบทอดกันมา เช่น ในเรื่องของการรับประทานอาหาร เด็กที่กินข้าวอยู่ห้ามวิ่งไปมา ห้ามไม่ให้ใช้ตะเกียบหรือช้อนเคาะโต๊ะ หม้อหรือถ้วยชาม เพราะว่าในสังคมชาวจ้วงมีเพียงอาหารเท่านั้นที่เดินขอเขากิน ถ้าเด็กถือชามเดินหรือวิ่งกัน วันหน้าจะเป็นขอทาน ส่วนการใช้ตะเกียบเคาะโต๊ะ หม้อหรือถ้วยชามนั้น หมายถึงการไม่มีอาหาร วันหน้าจะต้องอดอาหาร การนั่งบนโต๊ะอาหารก็ห้ามนั่งที่มุมโต๊ะ เพราะจะทำให้มีการทะเลาะวิวาทกัน ชาวจ้วงนับถือบรรพบุรุษมาก ฉะนั้นเวลารับประทานอาหารห้ามเอามือขึ้นบนโต๊ะ เพราะบรรพบุรุษจะไม่กล้ามา ไม่คุ้มครองคนในครอบครัว

3.3 การแต่งกาย

การแต่งกายของชาวจ้วงแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ เครื่องแต่งกายของทั้งผู้ชายและผู้หญิงก็จะขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ พิธีกรรม และโอกาสพิเศษต่างๆ เช่น งานแต่ง งานศพ งานไหว้และงานเฉลิมฉลอง งานต่างๆ เหล่านี้ทำให้ได้เห็นเครื่องแต่งกายของแต่ละชนชาติ เพราะว่าในโอกาสเหล่านี้ เป็นที่รวมกันของแขก ผู้คนจึงต้องแต่งกายตามประเพณี ให้เหมาะกับพิธี หากงานที่ต่างกัน การแต่งกายก็ย่อมต่างกันออกไป เช่น งานแต่งงาน ชาวจ้วงเชื่อว่าการแต่งงานเป็นเรื่องที่เป็นสิริมงคลและมีความสุข งาน

แต่งงานจึงเต็มไปด้วยบรรยากาศที่คึกคัก หากเป็นงานศพ ในความคิดของชาวจ้วงถือเป็นเรื่องใหญ่ การแต่งกายของลูกหลานหรือญาติพี่น้องจะต้องพิถีพิถัน สีขาวถือเป็นสีหลักในงานศพ เพราะถือว่าเป็นสีที่สะอาดและบริสุทธิ์ ซึ่งสามารถแสดงออกให้เห็นถึงจิตใจของคนที่มีศรัทธาและบรรยากาศที่เงียบเหงาเวลาไปเคารพศพ

ในประเพณีการแต่งงานทางภาคกลางของมณฑลกว่างสี คนในแถบนี้จะไม่แต่งกายใส่เสื้อผ้าสีสันๆ พวกเขาคิดว่างานแต่งงานไม่เพียงแต่แขกจะเต็มบ้าน แต่เป็นที่รวมของผีอีกด้วย ถ้าหากเจ้าบ่าวใส่เสื้อผ้าสีสันๆ จะทำให้ผีโกรธและเอาเรื่องได้ งานแต่งงานก็จะไม่ราบรื่น ดังนั้นเจ้าบ่าวจะใส่ชุดสีขาวๆ โดยทั่วไปจะใส่สีขาวดำและน้ำเงิน

3.4 ศิลปะและวรรณคดีพื้นบ้าน

3.4.1 เทพนิยาย ชาวจ้วงมีการสร้างสรรค์งานประพันธ์ประเภทเทพนิยายได้อย่างเฉลียวฉลาดและมีลักษณะเฉพาะของตนเอง มีการสร้างเทพนิยายด้วยจินตนาการของตน และพยายามอธิบายให้เห็นถึงการกำเนิดของโลกเป็นส่วนใหญ่ เนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องการกำเนิดโลกและเรื่องธรรมชาติ มีงานประพันธ์ที่ถูกเล่าขานและเป็นที่ยอมรับมากดังนี้

3.4.1.1 ปู้รู้ท้าว หรือปูลก โถ้ เป็นเทพนิยายการสร้างโลกของชาวจ้วง ปู้รู้ท้าวเป็นปู่ที่เล่านิทานเก่งและเล่าได้อย่างมากมาย คนจ้วงถือเป็นเทพเจ้าปู่คนแรก เทพนิยายเรื่องนี้มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ การสร้างโลก สร้างมนุษย์ และสรรพสิ่งต่างๆ บนโลก กำหนดและจัดการสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติให้เป็นระเบียบ ขจัดปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ปู้รู้ท้าวสามารถทำได้ทุกสิ่งทุกอย่างเพราะเป็นผู้ที่เฉลียวฉลาด มีความเที่ยงธรรม มีภูมิปัญญาและเหมาะสมตามความปรารถนาของบรรพบุรุษชนชาติจ้วง

3.4.2.2 พี่น้องในลูกน้ำเต้า มีเนื้อหาว่า ในยุคดึกดำบรรพ์เกิดอุทกภัย โลกมนุษย์ถูกน้ำท่วมหมด มนุษย์เกือบหมดโลก เหลือเพียงพี่ชายกับน้องสาวสองคนซึ่งได้พบกับลูกน้ำเต้าลูกหนึ่งลอยมา จึงเข้าไปหลบในน้ำเต้าจนปลอดภัย เมื่อน้ำลดแล้วพี่น้องสองคนแต่งงานเป็นสามีภรรยาและแพร่พันธุ์เป็นมนุษย์ต่อไป

นิทานเหล่านี้มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีลักษณะที่เป็นหลักปรัชญาและอารมณ์ ทำให้ผู้คนได้รับการอบรมสั่งสอนและความบันเทิงที่ดี แสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาดและภูมิปัญญาของประชาชน ทั้งยังแสดงทัศนะและความรู้สึกนึกคิดของชาวจ้วง

3.4.2 เทศกาลร้องเพลง

ประชาชนชาวจ้วงมีประเพณีนิยมร้องเพลงชาวเขาตั้งแต่โบราณกาล เมื่อถึงเทศกาลหรือวันสำคัญต่างๆ ชาวจ้วงมักจะนิยมใช้เสียงเพลงผูกไมตรีจิต มิตรภาพและสื่อความรักกัน เช่น เมื่อวันที่ 3 เดือน 3 ตามจันทรคติของจีน ชาวจ้วงในเขตแดนต่างๆ ก็จะจัดงานที่เรียกว่า “เกอซีวี” หมายความว่าเทศกาลร้องเพลง ในวันนี้ไม่ว่าหญิงสาว หนุ่มๆ จนกระทั่งผู้สูงอายุต่างก็จะร้องเพลงโต้ตอบกันตามทุ่งนาและขุนเขา เนื้อเพลงที่พวกเขาขับร้องมีความหลากหลาย ไม่ว่าจะรูปแบบหรือเนื้อหาสาระ คนหนุ่มสาวชาวจ้วงถือว่าเทศกาลนี้เป็นวันวาเลนไทน์ของตนก็ว่าได้ นอกจากนี้การร้องเพลงของชาวจ้วงยังถือเป็นการระลึกถึงหลิวซานแจ๋ นักร้องเอกของชนชาติจ้วง มีคำเล่าลือว่า หลิวซานแจ๋เป็นผู้ที่มีความชอบและชำนาญในการร้องเพลงตั้งแต่อายุน้อย ร้องเพลงโต้ตอบก็ชนะทุกครั้ง ทำให้มีคนไม่พอใจเพราะการร้องเพลงของเธอ เธอจึงถูกขู่เข็ญทำร้ายต้องระเห่ร่อนมาเมืองหลิวโจวเพื่อสอนเพลงพื้นเมือง จนสุดท้ายถูกทำร้ายและจับถ่วงน้ำในแม่น้ำหลิวเจียง ประชาชนจึงออกมาร้องเพลง เพื่อเป็นการระลึกนึกถึงหลิวซานแจ๋ จนได้กลายมาเป็นเทศกาลแห่งการร้องเพลงของชาวจ้วงสืบต่อมา (<https://www.ilovetogo.com/Mobile/Article/29/1605/Article.aspx>)

3.4.3 กลองสัมฤทธิ์

ชาวจ้วงมีความเป็นมาค่อนข้างชัดเจนนับย้อนไปได้ไม่ต่ำกว่า 5,000 ปีมีการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีมากมายในถิ่นที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก เช่น ภาพเขียนโบราณที่ผาตายกลองสัมฤทธิ์หรือที่เรียกว่ากลองมโหระทึกเป็นกลองชนิดหนึ่งที่ทำจากโลหะผสมระหว่างทองแดงดีบุกและตะกั่วเรียกว่าสำริด บนหน้ากลองมักทำรูปกบประดับตกแต่งจึงมีอีกชื่อว่า “กลองกบ” ถือได้ว่าเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมของภูมิภาคอุษาคเนย์ โดยเฉพาะและมีพัฒนาการเกือบ 3,000 ปีมาแล้วอาจนับได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของอารยธรรมแรกเริ่มของภูมิภาคอุษาคเนย์ ก่อนรับอารยธรรมจากจีนและอินเดียเฉพาะบริเวณที่เป็นถิ่นฐานของชาวจ้วงในมณฑลกว๋างสีปวมโหระทึกฝังอยู่ใต้ดินไม่น้อยกว่า 600 ใบ

เมื่อราว 3,000 ปีก่อนกลองมโหระทึกเป็นเครื่องมือโลหะที่คนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ผลิตขึ้นเพื่อใช้ตี ประโคมในพิธีกรรมความเชื่อต่างๆเช่นพิธีศพพิธีเลี้ยงผีพิธีขอฝนและเป็นลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรม ความเชื่อที่มีร่วมกันของคนที่เคยอาศัยในดินแดนสุวรรณภูมิ คนสมัยก่อนมีความเชื่อเรื่องผีและอำนาจ เหนือธรรมชาติความอุดมสมบูรณ์ของข้าวปลาอาหารเกิดขึ้นจากการคลบ้นดาลของเทวดาผีฟ้าผีแผ่นดินที่อยู่ บนฟ้า เมื่อใดเกิดความแห้งแล้งจำเป็นต้องทำพิธีกรรมบูชาผีฟ้าผีแผ่นดินให้เกิดความพอใจ โดยการตีกลองกบเพื่อ ส่งสัญญาณขอฝนพร้อมร้องรำทำเพลงประกอบไปกับทำเต็นกบกระโดด รวมถึงใช้กลองมโหระทึกตี ประกอบในพิธีกรรมเกี่ยวกับความตาย เช่น ใช้ตีเรียกวิญญาณผู้ตายให้มารับของเช่น ไห้วหรือใช้เป็นที่ตั้ง วางของเช่นสังเวช (<http://e-shann.com/?p=9944>)

ความสำคัญของกลองสัมฤทธิ์ผนวกกับคำเล่าลือว่ากลองสัมฤทธิ์บินได้ ทำให้กลองสัมฤทธิ์ถือเป็นสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์และได้รับความเคารพนับถือจากผู้คน เมื่อใช้เสร็จแล้วต้องเก็บรักษาไว้อย่างลับๆ เพราะเกรงว่าจะ มันจะบินหายไปหรือถูกคนอื่นลักขโมยไป ดังนั้นจึงมีประเพณี “ปิดกลอง” หรือ “ฝังกลอง” รอนจนกว่าจะถึง เทศกาลที่กำหนดจึงจะเอากลองสัมฤทธิ์ออกมาใช้

3.5 การแต่งงาน

หากจะกล่าวถึงประเพณีการแต่งงานของชาวจ้วงแบบดั้งเดิมแล้ว ภาคตะวันตกซึ่งเป็นเขตชุมชน หนาแน่นของชาวจ้วง ถือเป็นเขตที่รักษาลักษณะพิเศษอันเป็นจารีตประเพณีของตัวเองค่อนข้างมาก ที่ สำคัญมีหลายประการดังนี้

3.5.1 การเลือกคู่ครองโดยอาศัยการร้องเพลง

ชาวจ้วงชอบร้องเพลงตั้งแต่โบราณกาลมาแล้ว ฝึกร้องเพลงตั้งแต่อายุน้อย ถือว่าความสามารถในการ ร้องเพลงเป็นการแสดงภูมิปัญญาและความเฉลียวฉลาด จึงเอาทักษะนี้เป็นบรรทัดฐานมาพิจารณาความนับ ถือและน่านิยมของบุคคล ในอดีตหญิงสาวสวยๆ มักจะเลือกหนุ่มที่ได้รับการชนะเลิศในการแข่งขันร้อง เพลง กว่าที่จะเลือกคู่แต่งงานได้ หนุ่มสาวชาวจ้วงต้องผ่านการร้องเพลงโต้ตอบกันหลายครั้งหลายหน เพื่อ

สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน และทำให้ความรักเพิ่มพูนขึ้น จะมอบสิ่งของหมั้นหมายและแต่งงานกัน
บางคนจะแจ้งให้พ่อแม่ทราบก่อน แล้วเชิญแม่สื่อมาของขวัญไปหมั้น จึงแต่งงานกันได้

3.5.2 การส่งของหมั้น

หลังหนุ่มสาวรักกัน ต้องการแสดงความจริงใจในความรัก ก็จะส่งของที่แสดงความรักซึ่งกันและกัน
ของที่จะส่งและวิธีการส่งจะมีดังนี้

การโยนและรับลูกช่วงลูกช่วงเป็นลูกบอลสี่มี 5 สี บรรจุถั่ว ข้าวเปลือกและเมล็ดฝ้าย เป็นของที่พวก
สาว ๆ ชาวจ้วงใช้ในสถานที่ร้องเพลงหรือเวลาชุมนุมกัน ฝ่ายชายโยนให้ฝ่ายหญิงหรือกลับกัน ถ้าหญิงสาว
ต้องการแสดงความรักต่อฝ่ายชาย จะผูกปิ่นเงินกับชายแพรของลูกช่วง แล้วโยนให้ฝ่ายชาย เมื่อฝ่ายชาย
ได้รับก็จะหยิบปิ่นเงินออก แล้วผูกกำไรเงินหรือต่างหูบนแพร แล้วโยนลูกช่วงกลับ หญิงสาวเมื่อได้รับลูก
ช่วงแล้วก็เอาของขวัญออก แล้วโยนลูกช่วงส่งคืนฝ่ายชาย แสดงการผูกสมรักรักกัน ประเพณีการผูกรักแบบ
นี้ถือนิยมทำกันมาจนถึงปัจจุบัน

การโยนผ้าแพรให้ผูกความรัก การโยนผ้าแพรให้เป็นประเพณีผูกความรักอย่างหนึ่ง ในระยะเวลา
เทศกาลวันตรุษจีน พวกหนุ่ม ๆ สาว ๆ ร้องเพลงโต้ตอบกัน เมื่อชายหนุ่มถูกใจก็จะโยนผ้าเช็ดหน้าผืนหนึ่งให้
หญิงสาวก็จะโยนเสื้อให้ฝ่ายชาย เป็นการตอบแทนการหมั้นหมาย หลังจากได้รับอนุญาตจากพ่อแม่ทั้งสอง
ฝ่ายแล้ว ฝ่ายชายจะสวมเสื้อที่ได้จากฝ่ายหญิง ไปเยี่ยมที่บ้านผู้หญิง หนุ่มสาวทั้งสองจะนั่งหันหน้าเข้าหากัน
ร้องเพลงพื้นเมืองให้กันและกัน ฝ่ายชายจะคืนเสื้อให้ฝ่ายหญิงและฝ่ายหญิงจะคืนผ้าเช็ดหน้าให้ฝ่ายชาย เป็น
การหมั้นหมายกัน ประเพณีเช่นนี้ปัจจุบันไม่ค่อยพบเห็น

3.5.3 การหมั้น

เมื่อผ่านการรู้จักและรักใคร่กันจนกระทั่งตกลงแต่งงานกันของหนุ่มสาวหรืออาจผ่านการติดต่อของแม่
สื่อแล้ว ชายหญิงสองฝ่ายยังจะต้องทำพิธีการตกลงที่จะแต่งงานอย่างแท้จริง โดยทั่วไปจะกระทำดังนี้

การเปรียบเทียบดวงชะตา ตามประเพณีเก่าฝ่ายชายจะส่งแม่สื่อนำของขวัญบางสิ่งบางอย่างไปที่บ้านของฝ่ายหญิงเพื่อขอดวงชะตาของหญิงสาว บ้านของฝ่ายหญิงจะใช้กระดาษสีแดงเขียนชื่อ และเวลา วันเดือนปีเกิดของหญิงสาว แล้วมอบให้แม่สื่อติดกลับไป ฝ่ายชายก็จะเอาดวงชะตาของฝ่ายหญิงวางไว้ใต้กระถางรูปบนแท่นบูชาเทวดาของบรรพบุรุษหากภายใน 3 วันในบ้านไม่มีอะไรเกิดขึ้น จะถือว่าดวงชะตาของฝ่ายหญิงถูกกัน สามารถหมั้นหมายได้ ถ้าหากว่าที่บ้านเกิดเหตุไม่คาดคิด เช่น สัตว์เลี้ยงตาย หรือคนในบ้านล้มป่วย จะถือว่าชะตาชีวิตไม่ถูกกันหรือดวงชะตาของทั้งสองฝ่ายไม่เหมาะสม จะหมั้นหมายไม่ได้

การส่งหมาก ในสมัยโบราณชาวจ้วงนิยมกินหมาก เชื่อว่าแก้ร้อนในและแก้ไข้จับสั่นได้ กินแล้วจะข้อมพินเป็นสีดำ เวลาหมั้นจะมีการส่งหมากเป็นหลัก หลังจากครอบครัวของฝ่ายชายตกลงเลือกวันมงคลแล้ว จะใช้น้ำของต้นฝางข้อมลูกหมากหลายร้อยลูกให้เป็นสีม่วง เตรียมเป็นของขวัญสำคัญ แล้วใช้ใบไผ่ห่อ ใส่ลงกระบุงไม้ไผ่ปิดด้วยกระดาษแดง ครอบครัวที่มีฐานะดีหรือปานกลางจะเอากล่องใส่หมากที่ทำด้วยสีน้ำมันมาใส่โดยเฉพาะ แล้วส่งไปให้ฝ่ายหญิง เป็นของขวัญของชำร่วยแก่ญาติพี่น้อง แสดงการหมั้นหมาย ภาษาจ้วงเรียกว่า “กินหมากหล่าง”

3.5.4 พิธีแต่งงาน

การแต่งงานของชาวจ้วง มีประเพณีและความเชื่อที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง กระบวนการแต่งงานและพิธีการแต่งงานมีหลากหลายรูปแบบดังนี้

แจ้งข่าวดีและยืนยันการแต่งงาน หลังเลือกวันมงคลในการแต่งงานแล้ว ก่อนหน้าวันแต่งงาน 10 วัน ฝ่ายชายจะให้น้องสาวร่วมท้องหรือลูกพี่ลูกน้องและแม่สื่อ นำของขวัญเช่น เนื้อหมู ข้าวเหนียว ข้าวสารและเหล้า ไปส่งที่บ้านของฝ่ายหญิง เพื่อแจ้งวันแต่งงานซึ่งเป็นวันสิริมงคลให้ฝ่ายหญิงทราบและเร่งกำชับให้เตรียมจัดการเรื่องแต่งงาน

การประชุมโต๊ะดอกไม้ ภาษาจ้วงเรียกว่า “นั่งจ๋องฮั่ว” ชาวจ้วงเปรียบเทียบหญิงสาวเป็นดอกไม้ อุปมาอุปไมยการแต่งงานของหนุ่มสาวเป็นเหมือนความสวยงามของดอกไม้ ดังนั้นคนในบ้านของฝ่ายชายก่อนที่จะแต่งงานจะจัดงานชุมนุมกันเพื่อเจ้าบ่าวโดยเฉพาะ เมื่อถึงเวลาแล้ว เจ้าบ่าวจะนั่งอยู่ตรงกลาง พ่อแม่และผู้

หลักผู้ใหญ่จะนั่งล้อมรอบโต๊ะ และทำการอบรมสั่งสอน กล่าวถึงเหตุผลที่สามีภรรยาต้องปรองดองกัน และความจำเป็นในการก่อสร้างสร้างตัว เป็นการอบรมเจ้าบ่าวก่อนแต่งงาน

การนั่งจ่าว คือพิธีรับประทานอาหารเย็น ซึ่งหญิงสาวจะรับประทานอาหารเช้าเป็นมื้อสุดท้ายในบ้านของพ่อแม่ก่อนออกเรือน เมื่อถึงเวลาที่จะออกเรือน หญิงสาวจะแต่งตัวเรียบร้อย นั่งอยู่กลางห้อง โถงกับเพื่อนสนิท พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่จะนั่งล้อมรอบอยุธยาโต๊ะ อบรมจารีตและศีลธรรมแก่เจ้าสาวก่อนแต่งงาน โดยผู้ใหญ่จะมีการร้องเพลงนั่งจ่าว ในเนื้อเพลงจะบรรยายถึงสาเหตุที่ผู้หญิงจะออกเรือน ผู้เป็นสะใภ้จะปฏิบัติตัวต่อผู้อื่นอย่างไร จะแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่และคนแก่อย่างไร เมื่อเล่าจบงานเลี้ยงตอนเย็นก็เริ่มขึ้น

การโปรยข้าวเปลือกรับเจ้าสาว เมื่อเกวียนรับเจ้าสาวมาถึงที่หน้าประตูบ้านแล้ว คนในบ้านของฝ่ายชายจะใช้เสื่อมาปูพื้นจากข้างเกวียนจนถึงปากประตูห้องแต่งงาน เมื่อเจ้าสาวก้าวเท้าจะเหยียบเสื่อเข้าประตู มีการจุดประทัดและมีสตรีอายุวัยกลางคนคนหนึ่งกล่าวคำอวยพรพร้อมๆ กับหยิบข้าวเปลือก ข้าว โปด ข้าวสารี ถั่วเหลืองและข้าวโอ๊ตที่อยู่ในถุงโปรยยังเจ้าสาว อวยพรให้มีสิริมงคลและสมปรารถนา หลังแต่งงานแล้วให้ขยันทำการเพาะปลูกธัญพืชทั้งห้าจะได้อุดมสมบูรณ์และชีวิตความเป็นอยู่ดีพร้อม

การชิงไข่ในห้องแต่งงาน ไข่แดงถือเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นสิริมงคล ตามประเพณีการแต่งงานของชาวจีนที่บ้านของฝ่ายชายต้องใช้ไข่ไก่ ไข่เป็ดต้มเป็นสีแดงหลายร้อยฟอง เป็นของขวัญในวันไปรับเจ้าสาว และส่งให้ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน ดังนั้นมักจะถือการกินไข่แดงเป็นสัญลักษณ์ของการแต่งงาน ในเวลาแต่งงานมีประเพณีชิงไข่แดงด้วย กล่าวคือ ชาวบ้านจะเอาไข่ไก่หลายฟองซ่อนในเครื่องแต่งงาน พวกสตรีและเด็กๆ จะแย่งชิงกันเปิดหีบ เปิดดูหาไข่ คนที่หาได้ถือเป็นเกียรติ บางที่ฝ่ายชายจะเอาไข่แดงสองฟองไปซ่อนไว้บนเตียงในห้องแต่งงานก่อน เมื่อทีมรับเจ้าสาวและเพื่อนเจ้าสาวที่มาด้วยกันจะแย่งกันเข้าห้องหาไข่ ใครหาได้ก่อนแสดงว่าโชคดี ดังนั้นคนที่บ้านของฝ่ายชายมักจะบอกที่ซ่อนไข่ให้เจ้าสาวทราบอย่างลับ ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นมงคล

3.6 การนับถือศาสนา

3.6.1 ความเชื่อถือเทพเจ้าหลายองค์ เกิดจากความหวาดกลัวและความเชื่อในการบูชาปรากฏการณ์ธรรมชาติ ทำให้มีการกำหนดเทพเจ้าขึ้นมามากมายเพื่อบูชาและขอมาต่อเทพเจ้า ชาวจ้วงยังเชื่อว่าสรรพสิ่งทุกอย่างบนโลกใบนี้ล้วนมีวิญญาณ เป็นเทพเจ้าสิงอยู่ในนั้น ถึงแม้ว่าสรรพสิ่งจะตายไปแล้วแต่วิญญาณยังคงอยู่ ความเชื่อที่ว่าสรรพสิ่งมีวิญญาณเช่นนี้ทำให้มีการนับถือเทพธรรมชาติ นับถือผีบรรพบุรุษและภาพสัญลักษณ์

3.6.1.1 ความเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีวิญญาณ ชาวจ้วงเห็นว่าสรรพสิ่งในโลกทุกสิ่งต่างมีวิญญาณเป็นเทพเจ้าสิงอยู่ในสิ่งนั้น ทำให้มันเจริญเติบโตและตายไป ถึงแม้ว่าสรรพสิ่งจะตายไปแล้วแต่วิญญาณไม่ได้ตาย จะไปสิงอยู่กับร่างของสิ่งจำพวกเดียวกัน ภูเขาผีเทพเจ้าภูเขา ก้อนหินผีเทพเจ้าก้อนหิน แม่น้ำผีเทพเจ้าแม่น้ำ ทะเลสาบผีเทพเจ้าทะเลสาบ เป็นต้น เทพเจ้าเหล่านี้สถิตอยู่ในภูเขา ต้นไม้ แม่น้ำ บ่อน้ำ เมื่อถูกละเมิดหรือกระทบกระเทือนก็จะแสดงฤทธิ์ทันที เช่นทำร้ายมนุษย์ ผู้คนจึงเกรงกลัวเทพเจ้า ตัดไม้ตัดหญ้าจะต้องไหว้เทพเจ้าภูเขาและต้นไม้ก่อนจึงจะลงมือตัด ความเชื่อที่ว่าสรรพสิ่งมีวิญญาณเช่นนี้ ทำให้มีการนับถือเทพธรรมชาติ นับถือผีบรรพบุรุษและภาพสัญลักษณ์

3.6.1.2 การนับถือเทพเจ้าธรรมชาติ ชาวจ้วงไม่เพียงแต่นับถือสิ่งของธรรมชาติที่มีขนาดใหญ่โต แปลกประหลาดและน่ากลัวเป็นเทพเจ้าและกราบไหว้ แต่นับถือเทพเจ้าที่สิงอยู่ข้างใน ซึ่งเหนือกว่าธรรมชาตินั้นด้วย มีเทพเจ้าหลายๆ องค์ในท้องที่ต่างๆ เช่น เทพเจ้าฟ้าร้อง เทพเจ้าภูเขา เทพเจ้าน้ำ เจ้าธรณี เจ้าทุ่งนา เป็นต้น ได้รับการนับถือจากชาวจ้วงอย่างทั่วถึง จะทำการเช่นไหว้ตามวันเวลาและฤดูกาลประจำปี โดยเฉพาะเทพเจ้าที่ดิน และเทพเจ้าแห่งไฟ ผู้คนต่างเช่นไหว้ตั้งแต่ต้นปีจนถึงปลายปี เมื่อถึงวันเทศกาลและพิธีกรรม ต้องทำการเช่นไหว้ เทศกาลที่ค่อนข้างมโหฬารคือวันจงหยวน (วันไหว้ผี) และวันตรุษจีนในแต่ละปี จะต้องบูชาเทพเจ้าทุ่ง ขอร้องเทพเจ้าคุ้มครองคนทุกคนในหมู่บ้านให้อยู่อย่างสงบสุข ทุกๆ 3-4ปี จะทำการไหว้เทพเจ้าท้องฟ้าและเทพเจ้าทุ่ง อ่อนวอนให้คุ้มครองและให้ฝนตกตามฤดูกาล รัชพีซทั้ง 5 เก็บเกี่ยวได้ผลอุดมสมบูรณ์

3.6.1.3 การนับถือผีบรรพบุรุษ ชาวจ้วงเชื่อว่าคนมีวิญญาณ คนตายไปแล้วแต่วิญญาณไม่ตาย เมื่อคนตายแล้ว ถ้าได้พ่อหอมมาสวดมนต์ให้วิญญาณของคนตายพันทุกข์ ก็จะไปยังโลกผีซึ่งเป็นโลกแห่งการกินดีอยู่ดี จะได้กลายเป็นผีบรรพบุรุษที่สามารถคุ้มครองลูกหลานให้อยู่เย็นเป็นสุขได้ แต่ถ้าหากวิญญาณของผู้ตายไม่ได้หอมมาสวดภาวนาให้พันทุกข์ ก็จะไม่สามารถไปถึงปรโลกอันเป็นโลกของการกินดีอยู่ดี กลายเป็นผีป่าเร่ร่อน กลับมาในโลคนมนุษย์ทำร้ายลูกหลาน ด้วยเหตุนี้เองทุกๆ ครอบครัวของชาวจ้วงจะตั้งแท่นบูชาบรรพบุรุษ และจะคอยเซ่นไหว้อยู่เสมอ ชาวจ้วงเห็นว่าการเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษอย่างในแง่หนึ่งเป็นการอ่อนน้อมผีบรรพบุรุษให้คุ้มครองความสงบสุข ป้องกันโรคภัยไข้เจ็บให้ทุกคนในครอบครัวมีความสุข

3.6.1.4 การนับถือภาพสัญลักษณ์ ชาวจ้วงนับถือภาพสัญลักษณ์เช่นเดียวกับชนชาติอื่นๆ ชาวจ้วงเห็นว่าพวกสัตว์และพืชบางอย่างซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับตน หรือมีความดีความชอบต่อมนุษย์หรือเป็นผู้คุ้มครองมนุษย์ จะถือเป็นเทพเจ้าที่เคารพนับถือ จึงกลายเป็นภาพสัญลักษณ์ การนับถือภาพสัญลักษณ์ของชาวจ้วงนิยมทำกันในสมัยโบราณ ภาพสัญลักษณ์ที่สำคัญมีไก่ ไก่ กบ จระเข้ งู เป็นต้น แต่ละแห่งไม่เหมือนกัน เช่น ชาวจ้วงที่อยู่ในลุ่มแม่น้ำโขงจะไหว้กบเป็นภาพสัญลักษณ์ คนในสมัยโบราณเคยสักตัวเป็นภาพกบ จนถึงในขณะนี้ยังมีการเซ่นไหว้กบในฤดูใบไม้ผลิ

3.6.2 ความเชื่อไสยศาสตร์

ชาวจ้วงเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ไสยศาสตร์มีพื้นฐานบนความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ชาวจ้วงเห็นว่าเมื่อคนตายไปแล้วแต่วิญญาณไปสู่อีกโลกหนึ่งไม่ได้ ก็จะกลายเป็นผี ซึ่งจะเร่ร่อนอยู่ตามป่าตามเขา ผีเหล่านี้ไม่มีที่กินที่อยู่อาศัย ไม่มีความสุข มักจะออกทำร้ายมนุษย์ ทำให้คนเจ็บไข้หรือตาย ทำร้ายคนในระหว่างเดินทางหรือทำไร่ไถนา ผีเหล่านี้เป็นผีที่ตายร้าย วิญญาณไม่ได้รับการทำพิธีให้พันทุกข์ ผีเหล่านี้จึงมีความโกรธแค้น พอใจที่จะทำความชั่วร้าย จึงต้องมีหอมผีมาทำพิธีเสกคาถาขับไล่ผีป่าออกไป ปกป้องความปลอดภัยและความสงบสุขของผู้คน ดังนั้นเมื่อในบ้านมีคนเจ็บไข้ได้ป่วยหรือได้รับบาดเจ็บ ก็จะเชิญหอมผีมาประกอบพิธีกรรมที่บ้าน ไล่ผีกำจัดโรคภัยไข้เจ็บ

3.6.3 การเซ่นไหว้

ความเชื่อที่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีวิญญาณและความเชื่อถือเทพเจ้าหลายองค์ ทำให้ชาวจ้วงมีการเซ่นไหว้เทพยดามากมาย และมีพิธีการเซ่นไหว้หลายรูปแบบ ปีหนึ่งหลายสิบครั้ง ดังนี้

3.6.3.1 การเซ่นไหว้เทพเจ้ากบ

ชาวจ้วงมีการเซ่นไหว้กบตั้งแต่สมัยโบราณกาลมา มีคำเล่ากันว่ากบเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ได้รับคำสั่งจากพระผู้เป็นเจ้ามาโลกมนุษย์ เพื่อบอกฤดูกาลและให้น้ำฝน ดังนั้นทุกๆ 2-3 ปี จะมีการเซ่นไหว้เทพเจ้ากบครั้งหนึ่ง

3.6.3.2 การเซ่นไหว้เทพเจ้ามังกร

วันขึ้น 2 ค่ำเดือน 2 ในแต่ละปี เป็นวันเซ่นไหว้มังกรของชาวจ้วง ชาวจ้วงเห็นว่ามังกรเป็นเทพเจ้าที่เรียกลมเรียกฝนได้ จึงเคารพเทพเจ้ามังกร เทพเจ้ามังกรมักจะสิงอยู่ในต้นไม้ใหญ่ข้างหมู่บ้านหรือภูเขา ดังนั้นในแต่ละหมู่บ้านต่างมีภูเขามังกรและต้นไม้มังกรประจำของตัวเอง เมื่อถึงวันขึ้น 2 ค่ำเดือน 2 ผู้คนในหมู่บ้านจะบริจาคเงินไปซื้อหมูและไก่ มาทำอาหารชนิดต่างๆ และนำมาชมนุมกันหน้าต้นไม้มังกรซึ่งอยู่บนภูเขามังกร แล้วทำการเซ่นไหว้เทพเจ้ามังกรอย่างมโหฬาร อ้อนวอนเทพเจ้ามังกรให้คุ้มครองให้อากาศดี ฝนตกตามฤดูกาล ป้องกันภัยแล้งและภัยน้ำท่วม ทำให้ชีวิตพืชทั้งห้าอุดมสมบูรณ์ คนและสัตว์เลี้ยงเจริญรุ่งเรือง

3.6.3.3 การเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ

ชาวจ้วงนับถือผีบรรพบุรุษ สนใจในการเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ การเซ่นไหว้นี้ทำได้หลายครั้ง ทั้งในยามปกติและในการเซ่นไหว้พิเศษ ก่อนที่จะรับประทานอาหารจะต้องมีการเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษก่อนทุกครั้ง นอกจากนี้ยังจะต้องไปซ่อมแซมหลุมฝังศพและไปเซ่นไหว้ที่หน้าสุสานด้วย ในวาระส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ คนในบ้านทุกคนจะอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตา จะเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษด้วยอาหารพิเศษ บนแท่นบูชาจะมีอาหารดีๆ วางอยู่บนโต๊ะบูชาอยู่ตลอด เพื่อให้ผีบรรพบุรุษกินในเวลาวันปีใหม่

3.6.3.4 การเซ่นไหว้เทพเจ้าทุ่งนา

ชาวจ้วงเห็นว่าทุ่งนาทุกๆ ทุ่งต่างมีเทพที่ควบคุมดูแลอยู่สามารถดูแลทุ่งนาและให้ธัญพืชทั้งหลายได้รับผลเก็บเกี่ยวอย่างอุดมสมบูรณ์ เทพเจ้าทุ่งโอรสได้รับคำสั่งจากพระผู้เป็นเจ้าลงมาโลกมนุษย์ ดูแลทุ่งนาต่าง ๆ ให้แก่ชาวบ้าน ดังนั้นจะต้องทำการบูชาเซ่นไหว้อยู่เสมอ การเซ่นไหว้เทพเจ้าทุ่งนาของชาวจ้วงแต่ละปีทำกันหนึ่งครั้ง ใช้เวลา 1 วัน การเซ่นไหว้ครั้งใหญ่จะทำทุกสามปี ใช้เวลา 3-7 วัน

3.7 งานศพ

การปลงศพของชาวจ้วงนั้นจะมีการทำพิธีตามธรรมชาติ คือการฝัง ซึ่งเป็นความเชื่อของชาวจ้วงว่าการเกิดและการตายจะขึ้นอยู่กับธรรมชาติ เมื่อเกิดมาจากธรรมชาติ ย่อมต้องตายไปกับธรรมชาติเช่นกัน การฝังดินจึงเป็นที่นิยมและกระทำกันมาจนถึงทุกวันนี้

3.7.1 การฝังดิน

3.7.1.1 การฝังครั้งที่หนึ่ง เป็นการฝังครั้งใหญ่ เป็นวิธีการฝังของของชาวจ้วงในสมัยโบราณ มักจะใช้กับผู้สูงอายุ ผู้มีชื่อเสียงหรือเศรษฐี ครอบครัวของคนเหล่านี้จะเตรียมโลงแล้วเชิญหมอผีมาทำพิธีให้วิญญาณของผู้ตายพ้นทุกข์ ส่งเข้าโลกผี

3.7.1.2 การฝังศพครั้งที่สอง การฝังครั้งที่สองเป็นวิธีฝังที่นิยมกันมาก ผู้ตายจะถูกฝังสองครั้ง การฝังครั้งแรกคือบรรจุศพลงในโลงทำนอนหงายแล้วเอาไปฝังไว้ใต้ดิน การฝังครั้งที่สองคือ เก็บกระดูกผู้ตายมาใส่ไหที่ทำเฉพาะ แล้วฝังใต้ดินอีก

3.7.1.3 การฝังศพโดยไม่มีโลง วิธีฝังชนิดนี้จะห่อศพผู้ตายด้วยเสื้อผ้าแล้วฝังเลยโดยไม่มีโลง คนตายมักเป็นเด็ก ชาวจ้วงมักจะใช้วิธีฝังแบบนี้เพราะเห็นว่าเด็กๆ ตายอายุน้อย ยังไม่เป็นผู้ใหญ่ สิ่งร้ายมากถึงคือน้อย ดังนั้นจะทำเหมือนผู้ใหญ่ไม่ได้ ดังนั้นจะไม่ทำพิธี ไม่เลือกทำเล เพียงใช้เสื้อผ้าห่อศพเรียบร้อยแล้วก็เอาไปฝังที่หุบเขาหรือที่ริมลำธาร ไม่ได้ทำเป็นสุสาน หลังฝังศพแล้วจะไม่ไปดูแลอีก และไม่มีการเซ่นไหว้

ชาวจ้วงเป็นชนชาติที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน ทั้งความเชื่อ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ ที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ความเชื่อเหล่านี้มีการแสดงออกมาให้เห็นทางด้านต่างๆ ที่มีอิทธิพลในการดำเนินชีวิตประจำวัน กล่าวคือ ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ชาวจ้วงเริ่มรู้จักการใช้เครื่องมือในการล่าสัตว์และทำการเกษตร เริ่มมีการเพาะปลูกข้าวและเริ่มมีการใช้แรงงานสัตว์จำพวกวัว ควายและใช้เครื่องมือเหล็กในการทำนาด้วย นับเป็นกลุ่มชนที่มีวิวัฒนาการการเพาะปลูกและการผลิตสูงมากกลุ่มหนึ่งในตอนนั้น ด้านศิลปวัฒนธรรมชาวจ้วงช้ำของการร้องรำทำเพลงรักชีวิตที่สนุกสนานรื่นรมย์ ดังจะเห็นว่าชาวจ้วงมีเทศกาลร้องรำทำเพลงที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี อีกทั้งงานนี้ยังจัดขึ้นในเดือนสาม ซึ่งเป็นฤดูกาลเริ่มการเพาะปลูกเป็นเตรียมความพร้อมสำหรับการเพาะปลูกที่จะมาถึง ด้าน โบราณวัตถุและโบราณสถานพบภาพเขียนสีโบราณตามหน้าผาในชุมชนชาวจ้วงมีภาพเขียนสีกว่า 60 กลุ่มเป็นภาพคนสัตว์และสัญลักษณ์รูปทรงต่างๆ เป็นเครื่องยืนยันได้ถึงอารยธรรมและความเชื่อในการนับถือภาพสัญลักษณ์ของชาวจ้วงอย่างเห็นได้ชัดเจน ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าชาวจ้วงมีวิถีชีวิตที่ดำเนินอยู่ควบคู่ไปพร้อมกับความเชื่อ มีความเชื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งความเชื่อเหล่านี้จะเปรียบเสมือนเครื่องมือที่คอยหล่อหลอมและขัดเกลาจิตใจของพวกเขาอยู่ตลอดเวลา

4. สรุป

จากการที่ผู้วิจัยได้ไปศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวความคิดความเชื่อทางศาสนาของชนชาติพันธุ์จ้วง ที่มา และอิทธิพลของความคิดความเชื่อที่มีต่อการนับถือศาสนาของชนชาติพันธุ์จ้วง ความสำคัญของระบบความคิดความเชื่อที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของชนชาติพันธุ์จ้วง สรุปผลการการศึกษาได้ดังนี้

ชาวจ้วงมีความเป็นมาค่อนข้างชัดเจน นับย้อนไปได้ไม่ต่ำกว่า 5 ,000 ปี นอกจากในถิ่นที่อยู่จะพบหลักฐานทางโบราณคดีมากมาย เช่น ภาพเขียนโบราณที่ผาหลาย ถลอมสัมฤทธิ์ที่เรียกว่า ถลอมโมโหระทึก ใน ปี พ.ศ. 2536 ยังขุดพบซากมนุษย์ยุคหินเก่าด้วยที่มีอายุประมาณ 50,000 ปี มีโครงกระดูกคล้ายกับชาวจ้วงในปัจจุบันด้วย ทั้งในบันทึกประวัติศาสตร์จีน ก็มีคน ซิโอะ และลั่วเยว่ ถวายเครื่องบรรณาการให้ราชวงศ์โจว ตั้งแต่ราว 3 ,000 ปีก่อน แสดงว่า จ้วงเป็นกลุ่มชนที่มีรัฐ และกษัตริย์แล้ว จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เหล่านี้ แสดงให้เห็นว่าชาวจ้วงมีความคิดความเชื่อในเรื่องของการนับถือบรรพบุรุษ และให้ความสำคัญกับ บรรพบุรุษเป็นสำคัญ มีการบูชาบรรพบุรุษด้วยลักษณะ จะเห็นได้จากหลักฐานทางโบราณคดี เช่น ภาพเขียน สีต่างๆและภาพวาดรูปสัตว์ ชาวจ้วงยังนับถือภูตผีปีศาจ เพราะเชื่อว่าเป็นวิญญาณที่สิงสถิตอยู่ตามธรรมชาติ และยังคงช่วยปกป้องคุ้มครองผู้คนให้รอดพ้นจากความทุกข์ยาก อีกทั้งยังนับถือเทพธรรมชาติเพราะเชื่อว่า มีเทพต่างๆ ตามท้องที่อาศัยอยู่ จะมีการเซ่นไหว้และมีพิธีกรรมต่างๆเทศกาล เพื่อขอขมาและขอพรให้พืชผล งดงามเก็บเกี่ยวได้ตามฤดูกาล นอกจากนี้ ชาวจ้วงยังนับถือพระพุทธศาสนาบ้างเป็นส่วนใหญ่ และยังมีลัทธิ เต๋า ศาสนาคริสต์ และยังนับถือศาสนาอิสลามอีกจำนวนหนึ่งด้วย บ้านชาวจ้วงเกือบทุกหลังจะตั้งสิ่งที่เป็น เครื่องหมายของ เทพบิดร ไ่ว้ซุชากัน

จากแนวความคิดความเชื่อต่างๆ เหล่านี้ของชาวจ้วง ทำให้เกิดความสำคัญที่มีผลกระทบต่อการดำเนิน ชีวิตต่างๆ มากมาย กล่าวคือ ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งงานของชาวจ้วงแต่เดิมพ่อแม่เป็นผู้จัดการให้ แต่ก่อนการแต่งงานหนุ่มสาวสามารถเลือกคู่คนรักได้โดยอิสระ ชี้อีกการมีสามีภรรยาคนเดียว หลังพิธีแต่งงานฝ่ายหญิงกลับไปอยู่บ้านเดิมของตน ไม่ย้ายเข้าบ้านฝ่ายชาย จนถึงเทศกาลสำคัญหรือฤดูกาล ทำนาและฤดูเก็บเกี่ยวจึงจะย้ายมาอยู่บ้านสามี เพื่อช่วยบ้านสามีทำงาน ทำให้ฝ่ายหญิงมีความเป็นอิสระมาก ซึ่งอาจกินเวลานานสามถึงห้าปีก็ได้ ต่อเมื่อตั้งครรภ์จึงจะสามารถเข้ามาเป็นสมาชิกของบ้านฝ่ายชายได้อย่าง

เดิมตัว ปัจจุบันชุมชนจ้วงบางแห่งยังคงรักษาธรรมเนียมนี้อยู่ ต่อมาชาวจ้วงรู้สึกที่ไม่เหมาะสม จึงยกเลิกธรรมเนียมนี้ไป โดยให้ฝ่ายหญิงย้ายเข้าบ้านฝ่ายชายหลังจากแต่งงาน ผู้ฝ่าฝืนมีโทษถึงประหารชีวิตเลยทีเดียว ด้านอาหารการกิน ชาวจ้วงชอบกินอาหารจำพวกของหมักดอง ปลาดิบเป็นอาหารเมนูโปรดของชาวจ้วง อาหารหลักคือข้าวเจ้า และข้าวโพด ในเทศกาลสำคัญใช้แป้งที่โม่จากข้าวเจ้าทำอาหารหลายประเภท หญิงชาวจ้วงนิยมเกล้าหว้ามักให้พันดำ เพราะเชื่อว่าเป็นความงามและความแข็งแรง สิ้นสอดที่ขาดไม่ได้เลยคือ หมาก ด้าน โบราณวัตถุและ โบราณสถาน พบภาพเขียนสีโบราณตามหน้าผาในชุมชนชาวจ้วง ในระยะทางกว่า 200 กิโลเมตรนับตั้งแต่เมือง นิงหมิง หลงโจว ผิงเสียง ฉงจั่ว ผู้สุขของมณฑลกว่างซี มีภาพเขียนสีกว่า 60 กลุ่ม เป็นภาพคน สัตว์และสัญลักษณ์รูปทรงต่างๆ เป็นเครื่องยืนยันได้ถึงอารยธรรมประวัติศาสตร์ความเป็นมาและความสามารถด้านจิตรกรรมของบรรพบุรุษชาวจ้วง เนื้อหาของภาพเขียนสีที่พบเป็นการเล่าเรื่องราวการดำรงชีวิต และการปีนขึ้นไปเขียนสีบนหน้าผาสูงชัน ทั้งยังพบว่ากลองมโหระทึกซึ่งถือเป็นสิ่งของล้ำค่าของชาวจ้วง ก็ปรากฏอยู่ในภาพเขียนสีนี้ด้วย อิทธิพลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าความคิดความเชื่อของชาวจ้วงมีความสำคัญและส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางในการดำรงชีวิตอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึงความคิด ประเพณีและความเชื่ออย่างเห็นได้ชัดเจน

บรรณานุกรม

สื่อสิ่งพิมพ์

ปราณี กุลละวณิชย์จ้วง : ชนชาติไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน.กรุงเทพฯ : ศูนย์ภาษาและวรรณคดี

ไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2531.

ศรีศักร วัลลิโภคมและปราณี วงษ์เทศ. จ้วง : พี่น้องเผ่าไทยเก่าแก่ที่สุด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว

การพิมพ์ , 2536.

สุมิตร ปิติพัฒน์. ไทและจ้วงในมณฑลยูนนาน. กรุงเทพฯ : บริษัทส่องสยามจำกัด, 2553.

หลิว ชู่ว ตง , เขียน. พรพรรณ จันทโรมานนท์ , แปล. ศาสนาและความเชื่อของชาวจ้วง. นครปฐม :

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2540.

หลี่ ฟู เซินและคณะ , เขียน. เหลียง หยวน หลิง , แปล. ชาวจ้วง. เชียงใหม่ : สุริวงค์บุ๊คเซนเตอร์ , 2539.